

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота / проєкт

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів на
ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0712-ОАК-3
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми 071 «Облік, аналіз, контроль
(код і назва освітньої програми)
в управлінні підприємством»

Меліхов Є. В.

(ініціали та прізвище)

Керівник проф. ОАОА, проф., д.е.н., Макаренко А. П.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент к.е.н., доцент, доцент кафедри ОАОА

Подмешальська Ю. В.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

До захисту
СМ

Запоріжжя
2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ**

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

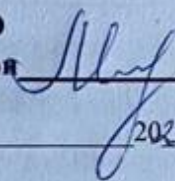
(код та назва)

Освітня програма 071 «Облік, аналіз, контроль в управлінні

(код та назва)

підприємством»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

«11» 10 2023 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ / ПРОЄКТ СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)

Меліхов Євгеній Валентинович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

керівник роботи Макаренко Андрій Петрович, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «09» жовтня 2023 року № 1583-с

2. Строк подання студентом роботи 27.11.2023

3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативно-правові акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, періодична література, інтернет-ресурси, дані обліку і звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретико-методологічні основи обліку та аудиту виробничих запасів

2. Облік виробничих запасів та аналіз фінансового стану на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

3. Пропозиції щодо удосконалення автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1.Зіставлення національного та міжнародного стандартів з обліку запасів.

2.Первинні документи з обліку виробничих запасів. 3.Субрахунки обліку

виробничих запасів 4.Журнал господарських операцій із відображенням в

обліку надходження та вибуття виробничих запасів ТОВ

«ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Макаренко А.П., д.е.н., професор	<i>Макаренко</i>	<i>Макаренко</i>
2	Макаренко А.П., д.е.н., професор	<i>Макаренко</i>	<i>Макаренко</i>
3	Макаренко А.П., д.е.н., професор	<i>Макаренко</i>	<i>Макаренко</i>

7. Дата видачі завдання 11.10.23

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Пр
1	Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень	Жовтень 2023	<i>В</i>
2	Огляд літературних джерел, періодичних та наукових видань з теми дослідження	Жовтень 2023	<i>В</i>
3	Робота над 1 розділом	Жовтень 2023	<i>В</i>
4	Робота над 2 розділом	Жовтень 2023	<i>В</i>
5	Робота над 3 розділом	Жовтень 2023	<i>В</i>
6	Підготовка до публікації наукової статті та тез доповіді	Жовтень-листопад 2023	<i>В</i>
7	Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій	Листопад 2023	<i>В</i>
8	Попередній захист роботи	Грудень 2023	<i>В</i>
9	Нормоконтроль	Грудень 2023	<i>В</i>
10	Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді	Грудень 2023	<i>В</i>
11	Захист роботи	Грудень 2023	<i>В</i>

Студент

(підпис)

Є. В. Меліхов

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)

(підпис)

А. П. Макаренко

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

(підпис)

Ю. С. Синиця

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Меліхов Є. В. Удосконалення автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, науковий керівник Макаренко А. П. Запорізький національний університет. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2023.

Досліджено концептуальні основи та теоретичні засади обліку та аудиту виробничих запасів. Досліджено поточний стан автоматизації обліку та фінансовий стан ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ». Проведено аудит виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ». Запропоновано шляхи щодо удосконалення автоматизації обліку виробничих запасів підприємства. Запропоновано можливості удосконалення аудиту виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Ключові слова: ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ, ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ, АУДИТ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, УДОСКОНАЛЕННЯ

ABSTRACT

Melikhov E. Improvement of automation of accounting and audit of production stocks at «Energokomplekt» LLC.

Qualification work for obtaining a master's degree of higher education in the specialty 071 – Accounting and taxation, academic supervisor Makarenko A. Zaporizhzhia National University. Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu. M. Potebny, department of accounting, analysis, taxation and audit, 2023.

Conceptual foundations and theoretical principles of accounting and auditing of production stocks were studied. The current state of accounting automation and the financial state of LLC "ENERGOKOMPLEKT" were studied. An audit of

production stocks of "ENERGOKOMPLEKT" LLC was conducted. Ways to improve the automation of accounting for production stocks of the enterprise are proposed. Possibilities of improving the audit of production stocks of "ENERGOKOMPLEKT" LLC are proposed.

Keywords: ACCOUNTING, TAXATION, PRODUCTION STOCKS, AUDIT, FINANCIAL ANALYSIS, IMPROVEMENT

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	11
1.1 Концептуальні основи обліку та аудиту виробничих запасів	11
1.2 Теоретичні засади обліку виробничих запасів підприємства	23
1.3 Організація і методика аудиту виробничих запасів підприємства	36
2 ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».....	44
2.1 Загальна характеристика ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»	44
2.2 Автоматизація обліку виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»	50
2.3 Аналіз фінансового стану ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».....	61
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»	68
3.1 Аудит виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»	68
3.2 Шляхи щодо удосконалення автоматизації обліку виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»	79
3.3 Шляхи щодо удосконалення аудиту виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»	86
ВИСНОВКИ.....	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	96

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Через всебічний розвиток сучасних інформаційних систем та діджиталізації, обробка даних значно пришвидшилась, що дозволило знизити навантаження на фахівців з бухгалтерського обліку. Подальший розвиток цієї галузі дозволить ще більше підвищити ефективність роботи співробітників бухгалтерії та складу, а згодом і повністю усунути людину від можливості прямого редагування інформації. Це надасть можливість уникнути помилок або фальсифікацій у веденні обліку та складанні звітності.

Розгляду питань обліку та аудиту виробничих запасів підприємства сприяли роботи наступних вчених: Зінь Е.А., Каніщенко Л., Козловського В.А., Макаренка А.П., Меліхової Т.О., Нашкерської Г.В., Савкович В.А. та інших.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету «Теоретико-методичні та практичні підходи щодо удосконалення обліку, аналізу, оподаткування та контролю в управлінні підприємством» (державний реєстраційний номер: 0123U100372). Автором запропоновано вдосконалення обліку та аудиту виробничих запасів Товариства з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Мета та завдання роботи. Метою дослідження є поглиблення теоретичних основ, узагальнення та систематизація методологічних підходів обліку та аудиту виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», а також надання пропозиції щодо їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання:

- узагальнити концептуальні основи обліку виробничих запасів;
- ознайомитись з теоретичними засадами обліку виробничих запасів;

- проаналізувати організацію і методику аудиту виробничих запасів;
- дослідити загальну характеристику підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»;
- вивчити автоматизовану систему обліку виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»;
- проаналізувати фінансовий стан ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»;
- провести аудит виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»;
- запропонувати шляхи для удосконалення автоматизації обліку виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»;
- запропонувати шляхи щодо удосконалення аудиту виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Об'єктом дослідження є процес обліку та аудиту виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Предметом дослідження є існуючі підходи до ведення обліку та аудиту виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, періодична література, інтернет-ресурси, а також дані обліку і звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Наукова новизна отриманих результатів полягає в розробці науково-методичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення обліку та аудиту виробничих запасів, а саме:

Запропоновано форми відомостей: відповідності обліку трансформації паперових документів до електронної інформаційної системи; трансформації діджиталізованого обліку виданих документів та наявних у електронній інформаційній системі обліку; трансформації паперової оцінки за НП(С)БО 9 «Запаси» до цифрового обліку; діджиталізації існуючої кореспонденції рахунків шляхом переведення до електронної інформаційної системи; трансформації паперової фінансової звітності або виконаної у застарілих системах обліку до нової електронної інформаційної системи. Впровадження

запропонованих форм покращить ведення обліку виробничих запасів, зменшить кількість помилок, попередить накладання штрафних санкцій, мінімізує вірогідність витрат, що значно поліпшить ефективність господарської діяльності.

Вдосконалено методику аудиту виробничих запасів, яка відрізняється від існуючих систем, оскільки включає в себе такі компоненти, як анкетування, загальний план, програму та робочі документи. Запропонована методика дозволяє контролеру охопити всі аспекти обліку виробничих запасів, перевірити правильність, своєчасність та законність їх відображення в обліку, швидко виявити можливі порушення та здійснити якісний аудит.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження практичних рекомендацій у діяльність ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», що дозволить підвищити ефективність роботи підприємства (довідка про впровадження № ___ від _____).

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано загальнонаукові методи: абстрактно-логічний метод (метод порівняння, метод групування абсолютних, середніх, відносних величин) та балансовий метод (метод деталізації, графічний метод).

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на конференціях:

- Меліхов Є. В., Макаренко А. П. Документування обліку запасів за допомогою програмного забезпечення. *Перспективи сталого розвитку в умовах глобалізації в економічному, управлінському та інженерному аспектах* : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., 3–4 лист. 2022 р. Запоріжжя : ІННІ ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, 2022. С. 162–164.

- Меліхов Є. В., Меліхова Т. О. Аналіз господарської діяльності для підвищення ефективності управління підприємствами у воєнний період. *Управлінські, соціальні та технологічні інновації в основі суспільного блага* : Збірник тез Міжнарод. наук.-практ. конф.. 30-31 травня 2023 р. Marijampole : Marijampolės kolegija, 2023. С. 50-51.

Основні пропозиції автора щодо удосконалення методики обліку та аудиту виробничих запасів знайшли відображення у статті:

Меліхов Є. В., Макаренко А. П. Удосконалення автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів в системі управління підприємством для підвищення ефективності господарської діяльності. *Агросвіт*. 2023. № 20. С. 37-43. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.20.37>.

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст магістерської роботи виконаний на ___ сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі ___ рисунки та ___ таблиць. Список використаних джерел складається із ___ найменувань.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

1.1 Концептуальні основи обліку та аудиту виробничих запасів

У даний час, дискусійним питанням залишається визначення такої категорії, як «виробничі ресурси», які включають різні види запасів, такі як трудові, земельні, матеріальні, фінансові та інформаційні. Однак, в науковій спільноті існує певна невизначеність в трактуванні термінів «запаси» та «виробничі запаси», яка відзначається розбіжністю між положеннями бухгалтерських стандартів та плану рахунків [41].

Критичний аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати про відсутність єдиної точки зору дослідників у трактуванні поняття «запаси», представляючи їх як матеріальні ресурси або об'єкти праці. Вітчизняні економісти переконані, що об'єкти праці не мають брати участь у виробництві. За думкою інших дослідників, вони активно сприяють у створенню матеріальних благ, тоді як деякі відносять їх до об'єктів або засобів праці. Проте, серед сучасних українських та західних вчених все ж таки можна відзначити більш визначену та узгоджену позицію, яка зазначена у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення терміну «запаси»

№ з/п	Автор	Характеристика терміну «запаси»
1	2	3
1	З.Б. Живко, М.О. Живко, І.Ю. Живко [18, с. 121]	Запаси є ресурсами чи активами підприємства, які зберігаються для подальшого використання у звичайній господарській діяльності, перебувають у процесі виробництва для майбутнього продажу, або використовуються в процесі надання послуг. Це може включати сировину, матеріали, готову продукцію, паливо, будівельні матеріали, товари та інші необхідні ресурси для управління підприємством.

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
2	Е.А. Зінь [9, с. 105]	Запаси – це будь-які ресурси підприємства, які призначені для використання, але тимчасово не використовуються. Це може включати сировину, матеріали, паливо, обладнання, машини, товари, електроенергію та інші ресурси, які очікують використання.
3	В.А. Козловський [22, с. 95]	Запаси – це будь-який ресурс, який використовується для задоволення поточних або майбутніх потреб. Це може включати заготовки, вихідні матеріали, напівфабрикати у виробничому процесі та готові вироби.
4	В.А. Савкович [44, с. 8]	Запаси – це все, на що є попит, але що наразі виключено з виробничого чи особистого споживання. Вони можуть включати матеріальні, фінансові, трудові та інші ресурси, які наразі залишаються невикористаними.
5	Г.В. Нашкерська [38, с. 208]	Запаси – оборотні активи підприємства, які використовуються переважно протягом одного операційного циклу або в період до одного року.
6	Економічна енциклопедія [17, с. 583]	Запаси – наявність матеріальних ресурсів, які включають засоби виробництва, предмети споживання та інші цінності, призначені для забезпечення розширеного відтворення та задоволення потреб матеріального виробництва та населення, що наразі не використовуються.
7	Д. Уотерс [14, с. 362]	Запаси – товари та матеріали, які постачаються та зберігаються на підприємстві, утворюючи резерв при невикористанні ресурсів, що входять або виходять з підприємства.
8	Л. Каніщенко [15, с. 583]	Запаси – наявність відповідних матеріальних ресурсів, таких як засоби виробництва, предмети споживання та інші цінності, необхідних для забезпечення розширеного відтворення та обслуговування сфери нематеріального виробництва, які наразі не використовуються.

Джерело: згруповано автором

Отже, дослідивши думки вчених можна побачити, що вони не приходять до консенсусу стосовно визначення терміну «виробничі запаси». Тому, на нашу думку, виробничі запаси – це матеріальні ресурси, які підприємство утримує для використання у виробництві продукції, надання послуг або для внутрішніх потреб у процесі адміністрування та виробництва, що включає в себе різноманітні складові, такі як сировина, напівфабрикати, готова

продукція, матеріали та інші ресурси, які використовуються у виробництві та обслуговуванні діяльності підприємства.

Термін «запаси» в українській науковій літературі виник під час реформування бухгалтерського обліку в Україні, спрямованого на наближення до міжнародних стандартів. До введення цих стандартів, термінологія використовувалася різноманітно: «товарно-матеріальні цінності», «предмети праці», «матеріальні ресурси», «виробничі ресурси» [25].

Зараз, відповідно до національних положень, узгоджених з МСБО, та НП(С)БО 9 «Запаси», термін «запаси» визначається як активи, які утримуються для подальшого продажу, перебувають у процесі виробництва для подальшого продажу, або утримуються для внутрішнього споживання в рамках виробництва та управління підприємством [6].

В науковій літературі існує розбіжність у трактуванні терміну «виробничі запаси». Згідно з НП(С)БО 9 «Запаси», виробничі запаси є частиною «запасів» і включають сировину, матеріали, паливо, тару та інші матеріали, використовувані в процесі виробництва. Проте, в Плані рахунків бухгалтерського обліку «виробничі запаси» визначаються як окремий клас рахунків, проте у літературі та інших стандартах, це поняття не завжди є чітко визначеним [6].

Узагальнене визначення дефініції «виробничі запаси» наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Визначення дефініції «виробничі запаси»

№ з/п	Автор	Характеристика терміну «запаси»
1	2	3
1	І.А. Бержанір [10]	Виробничі запаси слід розглядати як складову частину матеріальних ресурсів підприємства, що представляється сукупністю предметів праці. Ці запаси, які включають сировину, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі деталі, паливо, тару та будівельні матеріали, утворюють матеріальну основу для виробництва підприємства, які беруть участь у виробництві протягом одного виробничого циклу та повністю передають вартість на готову продукцію.

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
2	Н.М. Бондаренко [12]	Виробничі запаси, як частина загальних запасів, є активами, які підприємство придбало чи виготовило для подальшого продажу, використання у виробництві, надання послуг та інших операцій. Ці запаси використовуються повністю в одному операційному циклі.
3	Ф.Ф. Бутинець [13, с. 313]	Виробничі запаси – це активи, призначені для подальшого продажу, виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг. Вони також використовуються для управління підприємством.
4	А.В. Дмитренко [16]	Виробничі запаси є сукупністю предметів праці, що знаходяться на підприємстві у формі складських запасів основних та допоміжних матеріалів, палива, запасних частин та інших матеріалів. Ці запаси призначені для використання як у виробничому процесі, так і для інших потреб підприємства в рамках одного операційного циклу.
5	В.Г. Швець [51]	Виробничі запаси, такі як сировина, матеріали та паливо, є матеріальними активами, які підприємство переробляє для виготовлення продукції, обслуговування виробництва та відповідають загальновиробничим потребам.

Джерело: згруповано автором

Згідно із Законом України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлені норми, які визначають правові засади регулювання, організації та проведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні [3]. Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку на підприємствах. Методологічні аспекти формування інформації про запаси та її відображення у фінансовій звітності визначені у НП(С)БО 9 «Запаси» [6]. Основні розділи цього положення наведено у таблиці 1.3.

Все вищенаведене, дає змогу сформулювати дане визначення терміну виробничі запаси, а саме: виробничі запаси – активи, призначені для використання під час виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг та управління підприємством.

Таблиця 1.3 – Основні положення НП (С)БО 9 «Запаси»

№ з/п	Назва розділу	Зміст розділу
1	2	3
1	Загальні положення	Визначено сферу застосування даного положення, а також подано тлумачення термінів, які використовуються в ньому (пункти 1 – 4).
2	Визнання та первісна оцінка запасів	Подано процедуру визнання запасів як активів, класифікацію запасів для бухгалтерського обліку та визначено порядок визначення первісної вартості запасів при їх надходженні (пункти 5 – 15).
3	Оцінка вибуття запасів	Надано опис методів оцінки запасів при їх вибутті, а також визначено порядок списання вартості матеріально-продуктових цінностей (пункти 16 – 23).
4	Оцінка запасів на дату балансу	Визначено процедуру оцінки запасів на момент складання фінансової звітності, включаючи вибір між первісною вартістю та чистою вартістю реалізації, а також процедуру уцінки запасів (пункти 24 – 28).
5	Розгортання інформації щодо запасів в Поясненнях до щорічної фінансової звітності.	Вказано обов'язковий перелік інформації, яку необхідно включати в Примітках до щорічної фінансової звітності (пункт 29).

Джерело: згруповано автором

Це визначення вказує на те, що виробничі запаси є частиною загальних запасів підприємства, але вони не знаходяться в процесі виробництва, оскільки вже перейшли в категорію незавершеного виробництва. Головна їх мета не полягає у подальшому продажу, як у випадку готової продукції чи товарів, хоча за потреби вони можуть бути реалізовані поза підприємством. Їх структура наведена на рисунку 1.1.

У НП(С)БО 9 «Запаси» визначено, що до виробничних запасів включаються сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, які призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, розподілу, передачі, обслуговування виробництва та адміністративних потреб [6]. У Інструкції про застосування Плану рахунків [1] ретельніше визначено структуру цих активів, де до виробничних запасів віднесено сировину й матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тару й тарні матеріали,

будівельні матеріали, матеріали, передані в переробку, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення та інші матеріали [27].

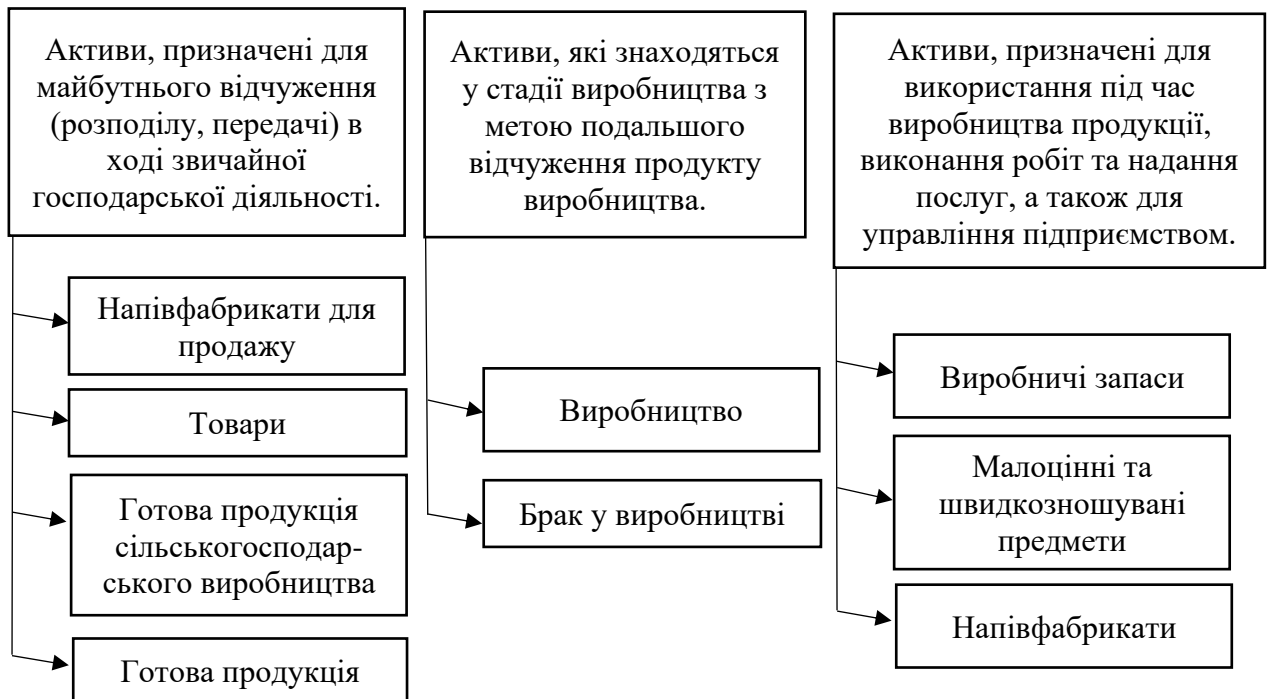

Рисунок 1.1 – Структура запасів відповідно до НП (С) БО 9 «Запаси»

Джерело: згруповано автором на підставі [6]

У науковій літературі наводиться класифікація запасів та виробничих запасів за різними ознаками. Так, Л.М. Федак пропонує класифікацію, що наведено на рисунку 1.2.

Враховуючи те, що важливою передумовою ефективного управління виробничими запасами є їх чітка класифікація, не менша полеміка розгорнулася і стосовно класифікації виробничих запасів.

Так, О.С. Роева в своєму дослідженні класифікує виробничі запаси наступним чином:

1. За призначенням запасів на різних стадіях процесу виробництва, що визначається їхньою економічною класифікацією.
2. За технічними ознаками, які відображають технічні характеристики запасів.

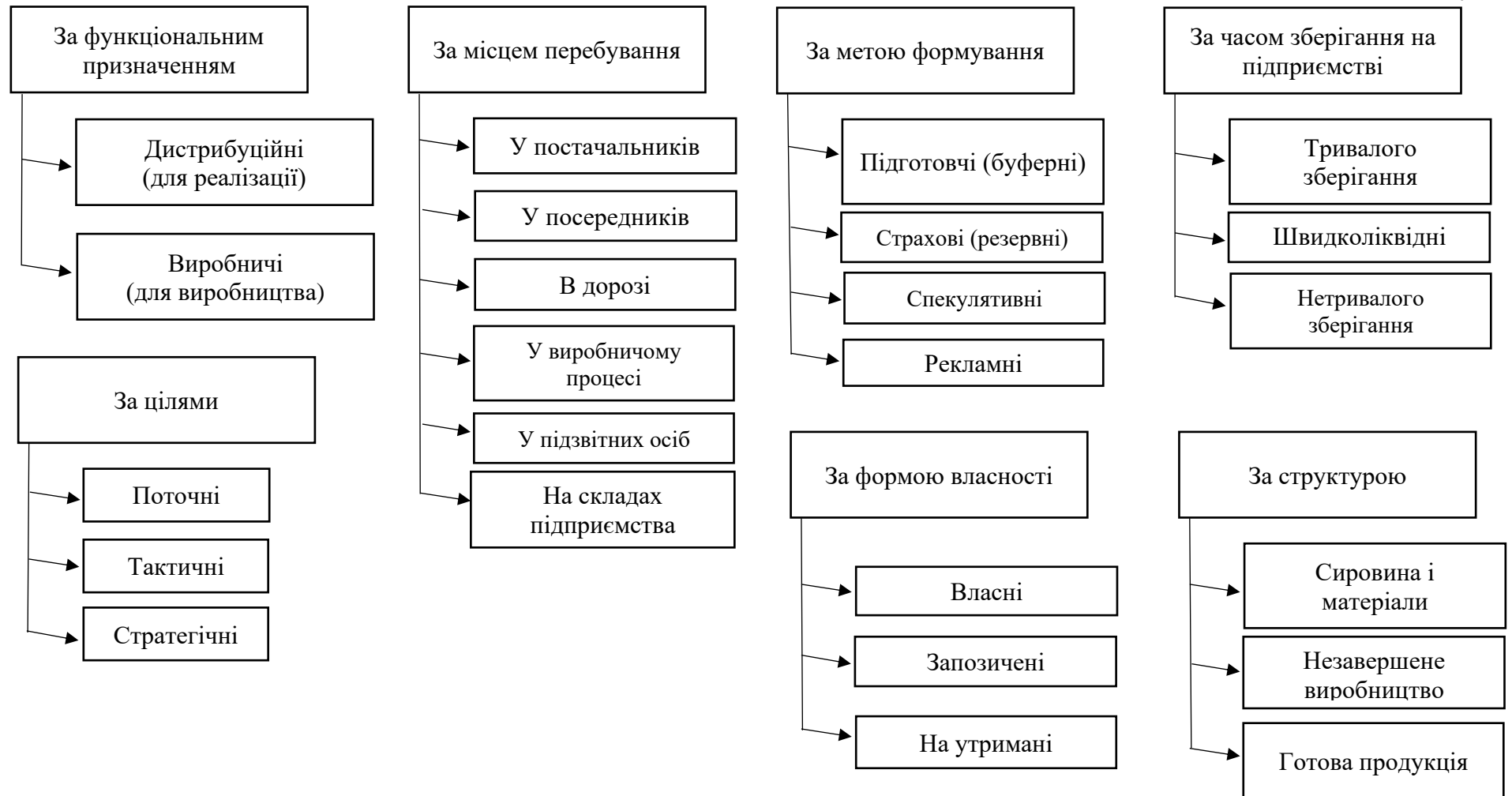

Рисунок 1.2 – Різні ознаки запасів та виробничих запасів

Джерело: згруповано автором на підставі [50]

3. За сферою діяльності підприємства, тобто врахуванням особливостей галузі, в якій функціонує підприємство.

4. За способом включення до собівартості готової продукції, що визначає, чи враховуються витрати на запаси при розрахунку вартості готової продукції [43, с. 164].

О.Г. Лавруша розрізняє наступні групи виробничих запасів:

1. Виробничі запаси, які входять до складу готової продукції: Це запаси, які безпосередньо включаються до структури готової продукції підприємства.

2. Виробничі запаси, які забезпечують процес виробництва: Ця група охоплює запаси, які використовуються для безперебійності та ефективності виробничого процесу.

3. Виробничі запаси, призначені для обслуговування діяльності підприємства: Це запаси, які використовуються для підтримання робочого середовища та забезпечення потреб підприємства у засобах інфраструктури чи обслуговуючих ресурсах [23, с. 138].

А.М. Коваленко, С.С. Хомяк, І.Г. Киян, О.Г. Харитонova поділяють всі виробничі запаси на дві основні групи: власні та забалансові. У групу власних виробничих запасів входять такі складові, як сировина та матеріали, покупні напівфабрикати та комплектуючі вироби, тара, запасні частини, матеріали, передані в переробку, будівельні матеріали та матеріали сільськогосподарського призначення. З іншого боку, до складу забалансових виробничих запасів включаються обладнання, що прийняте до монтажу, матеріали, прийняті в переробку, матеріальні цінності, прийняті для відповідального зберігання, товари, прийняті на комісію, та майно на довірчому управлінні [21, с. 290].

Важливо відзначити, що деякі елементи даної класифікації, вказаної в роботі, можуть не включатися до складу виробничих запасів. Це підтверджує думка Г.Л. Норд та В.В. Белікової [40, с. 124].

В. Сопко, З. Гуцайлюк, М. Щирба, М. Бенько визнають сферу діяльності суб'єкта як класифікаційну ознаку, розглядаючи запаси за наступними

категоріями: запаси у виробничій сфері, запаси у сільському господарстві, запаси у комерційній сфері та запаси у всіх сферах діяльності. Паралельно, вони виділяють економічну та технічну класифікації [47, с. 197].

Ф.Ф. Бутинець запропонував розширену класифікацію, виокремлюючи ознаки для класифікації запасів, які наведена на рисунку 1.3.

Рисунок 1.3 – Ознаки для класифікації запасів

Джерело: згруповано автором на підставі [13]

Відповідно до пункту 9 НП(С)БО 9 «Запаси», первинною вартістю запасів є їх фактична собівартість, що складається з таких реальних витрат:

1. Сум, сплачених згідно з договором постачальнику (продавцю): Це – включає вартість запасів, яку підприємство оплачує своєму постачальнику (продавцю) відповідно до умов угоди.

2. Сум, сплачених за інформаційні, посередницькі та інші схожі послуги: Це – витрати на додаткові послуги, пов'язані з пошуком та придбанням запасів, які включають в себе різноманітні сервіси та послуги.

3. Суми ввізного мита: Це – обов'язкові витрати на мито, сплачувані при ввезенні запасів на територію країни.

4. Суми непрямих податків, які не відшкодовуються підприємству: Це – витрати на податки, які не підлягають відшкодуванню підприємству в зв'язку з придбанням запасів.

5. Затрати на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування запасів: Це – охоплює витрати на процес заготівлі, вантажно-розвантажувальні роботи та транспортування запасів до місця їх використання, включаючи витрати на страхування та відсотки за комерційний кредит від постачальників.

6. Інші витрати, що безпосередньо пов'язані з придбанням запасів та їх доопрацюванням: Це – включає прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці та інші витрати підприємства на доопрацювання та покращення якісно-технічних характеристик запасів.

Згідно з діючим Планом рахунків, запаси виробничих підприємств класифікуються за структурою, наведеною в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Відображення в обліку виробничих запасів

№ з/п	Рахунки обліку груп запасів	Групи запасів
1	20 «Виробничі запаси»	Включають сировину, матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, спрямовані на виготовлення продукції, виконання робіт, надання послуг, а також для обслуговування виробництва і виконання адміністративних потреб.
2	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	Охоплюють малоцінні предмети, які використовуються протягом періоду, не перевищуючи одного року або нормативного операційного циклу, якщо він триває довше за рік.
3	23 «Виробництво»	Включає незакінчені обробкою та складанням деталі, вузли, вироби та незавершені технологічні процеси.
4	26 «Готова продукція»	Виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, визначеним угодою чи іншим нормативно-правовим актом.
5	27 «Продукція сільськогосподарського виробництва»	Враховує продукцію сільського та лісового господарства, за винятком фермерських підприємств, які оцінюють цю продукцію за чистою вартістю реалізації.
6	28 «Товари»	Представляють собою матеріальні цінності, придбані та утримувані підприємством з метою подальшої реалізації.

Джерело: згруповано автором на підставі джерела [1]

При аналізі нормативно-правової бази неможливо не звернути увагу на міжнародні стандарти з бухгалтерського обліку, оскільки національні стандарти були розроблені з урахуванням міжнародних норм та національних особливостей економіки України [37]. НП(С)БО 9 «Запаси» виявляє ряд спільних аспектів з Міжнародними стандартами фінансової звітності 2 «Запаси», зокрема, щодо умов визнання запасів та основних понять, пов'язаних із ними, рекомендацій щодо використання методів оцінки запасів і розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності. Однак поруч з цим можна виокремити певні відмінності у положеннях, які вказані у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Зіставлення національного та міжнародного стандартів з обліку запасів

Ознака	НП(С)БО 9 Запаси	МСБО 2 «Запаси»
1	2	3
При надходженні	<p>Собівартість формується за участі наступних витрат:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. При придбанні у постачальника: <ul style="list-style-type: none"> • Суми, що сплачуються відповідно до договору постачальника (продавця), враховуючи непрямі податки; • Суми ввізного мита; • Суми непрямих податків, пов'язаних із придбанням запасів, які не компенсуються підприємству; • Транспортно-заготівельні витрати; • Інші витрати. 2. При виготовленні власними силами: <ul style="list-style-type: none"> • Витрати, що формують виробничу собівартість, визначену згідно з НП(С)БО 16 «Витрати». 3. При внесенні до статутного капіталу: 	<p>Собівартість формується з таких витрат:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витрати на придбання: <ul style="list-style-type: none"> • Ціни придбання; • Мито та інші податки; • Витрати на транспортування; • Вартості робіт з навантаження та розвантаження й інші витрати. 2. Витрати на переробку: <ul style="list-style-type: none"> • Витрати, безпосередньо пов'язані з одиницею виробництва. 3. Інші витрати: <ul style="list-style-type: none"> • Інші витрати, якщо вони відбулися при доставці до їх теперішнього місця розпакування та приведення до теперішнього стану. <p>До собівартості не включаються:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Понаднормативні суми відходів матеріалів; • Оплата праці або інші виробничі витрати;

Продовження таблиці 1.5.

1	2	3
При надходженні	<ul style="list-style-type: none"> • Справедливої вартості, затвердженої із засновниками підприємства, з урахуванням витрат, що включаються до первісної вартості запасів, придбаних у постачальника. 4. При безоплатному отриманні: <ul style="list-style-type: none"> • Справедливої вартості. 5. При отриманні у результаті обміну на подібні активи: <ul style="list-style-type: none"> • Балансової вартості переданих запасів. 6. При отриманні в результаті обміну на неподібні активи: <ul style="list-style-type: none"> • Справедливої вартості отриманих запасів. <p>До собівартості не включаються:</p> <ul style="list-style-type: none"> • витрати на понаднормові витрати і нестачі запасів; • проценти за користування позиками; • витрати на збут; • загальногосподарські інші витрати. 	<ul style="list-style-type: none"> • Витрати на зберігання, крім тих витрат, які зумовлені виробничим процесом і є необхідними для наступного етапу виробництва; • Адміністративні накладні витрати, не пов'язані з доставкою запасів до їх теперішнього місця розташування та приведення у теперішній стан.
При витрачанні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Собівартість перших за часом надходження запасів (ФІФО). 2. Ідентифікована собівартість. 3. Середньозважена собівартість. 4. Нормативні затрати. 5. Ціни продаж. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Метод конкретної ідентифікації. 2. Середньозважена собівартість. 3. Метод «перше надходження – перший видаток» (ФІФО). 4. Метод стандартних (нормативних) витрат. 5. Метод роздрібних цін.
На дату балансу	Найменша з двох оцінок: первісна вартість або чиста вартість реалізації	Чиста вартість реалізації

Джерело: сформовано автором на підставі джерела [13]

Отже, проведений загальний огляд та ретельне вивчення суті терміну «Виробничі запаси» у контексті бухгалтерського обліку та управління виробництвом. Дає змогу констатувати, що вони представляють собою різноманітні матеріальні цінності, які використовуються підприємствами для виробництва продукції, надання послуг, а також для внутрішніх потреб у процесі адміністрування та виробництва.

Розкрито різноманітні підходи до класифікації виробничих запасів, враховуючи їх функціональне призначення, структуру, технічні особливості, а також з огляду на особливості різних видів підприємств та їх галузеву специфіку. Вивчення різних точок зору з цього питання дозволяє сформуванати комплексне розуміння виробничих запасів як важливого елемента управління виробництвом та фінансового обліку, що визначає успішність функціонування підприємства.

1.2 Теоретичні засади обліку виробничих запасів підприємства

Первинний етап облікового процесу, відомий як первинний облік, є ключовим у формуванні бухгалтерії та документообігу на підприємстві. Вимоги, що ставляться до змісту та реєстрації інформації у первинних документах, визначають необхідність використання певних прийомів для забезпечення функціональної ефективності обліку. Ефективна організація цього етапу визначається швидким розв'язанням завдань, яке передбачає розроблення методичного інструментарію [7].

Первинний облік, на початковому етапі облікового процесу, генерує достовірну інформацію та виконує роль інтегруючого зв'язку між господарською діяльністю суб'єкта господарювання та його системою управління. Хоча більшість працівників бухгалтерського відділу займаються опрацюванням первинної інформації та комплексною оцінкою кінцевих результатів діяльності підприємства, первинний облік залишається складним і трудомістким етапом, що характеризується недосконалістю інформаційного забезпечення [26].

Основні компоненти первинного обліку включають процес документування та первинну обробку інформації, що вбачає диференційоване відображення кількісних та вартісних даних, що описують господарські операції [32].

У відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» інформацією, яка служить підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій, є первинні документи. Для контролю та систематизованої обробки даних на їх основі можуть створюватися зведені облікові документи.

Первинні облікові документи можуть бути у паперовій або електронній формі та мають включати обов'язкові реквізити, такі, як: назва документа, дата складання, назва підприємства, зміст господарської операції, посади відповідальних осіб, та особисті підписи чи інші ідентифікаційні дані учасників операції [3].

Якщо первинні документи створені у електронній формі та використовуються у бухгалтерському обліку, вони повинні відповідати вимогам чинного законодавства щодо електронних документів та електронного документообігу. Навіть у випадку наявності невеликих недоліків у документах, що містять інформацію про господарську операцію, це не є підставою для відмови в визнанні такої операції. Однак важливим є той факт, щоб ці недоліки не заважали ідентифікації осіб, які брали участь у проведенні операції, та містили відомості про дату складання документа, назву підприємства, від імені якого він був сформований, обсяг та зміст господарської операції тощо [39].

Первинний облік виробничих запасів, як і саме ведення бухгалтерської звітності, визнається як процес, що потребує великої уважності та високої точності. Саме тому був створений відповідний наказ Мінстату України «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів» [8]. Його метою є полегшення ведення звітності шляхом стандартизації за допомогою введення відповідних стандартні форми звітності.

Скасування чинності цього наказу у 2021 році зробила необов'язковим використання деяких форм первинних документів. Але з оглядом на те, що інших аналогічних форм з примусовим використанням введено не було,

зазначеними в ньому стандартами звітності продовжують користуватись. Назви стандартних форм звітності, які використовуються при обліку виробничих запасів, та їх коротке призначення наведено у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Первинні документи з обліку виробничих запасів

№	Назва	Зміст та коротка характеристика
1	2	3
1	Журнал обліку вантажів, що надійшли (форма N M-1)	Документ із трьох самостійних розділів, який об'єднує в собі інформацію про вантаж, вантажно-розвантажувальні роботи та інші відомості.
2	Довіреність (ф. № M-2)	Використовується для отримання виробничих запасів від постачальника через уповноважену особу, може бути названий «Довіреність для отримання виробничих запасів» або «Довіреність на отримання запасів через представника».
3	Прибутковий ордер (ф. № M-4)	Призначений для обліку матеріалів, які надходять на підприємство від постачальників або з переробки, може називатися «Акт приймання-передачі матеріальних цінностей», "Накладна на отримання матеріалів" або «Прибутковий ордер на матеріали».
4	Акт про приймання матеріалів (ф. № M-7)	Складається у випадках виявлення розбіжностей по кількості і якості виробничих запасів, що надійшли, і включає в себе дані супровідних документів (які пред'явлені для оплати).
5	Лімітно-забірна картка (ф. № M-8)	Використовується для повторних видач матеріалів під одним номенклатурним номером протягом місяця.
6	Лімітно-забірна картка (ф. № M-9)	Для чотирьохразового відпуску лімітованих матеріалів, що належать до одного виду витрат (замовлення), на протязі одного місяця.
7	Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів (ф. № M-10)	Для видачі матеріалів, потреба в яких виникає періодично, для заміни матеріалів, а також для додаткового (понадлімітного) відпуску матеріалів.
8	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (ф. № M-11)	Для видачі матеріалів всередині підприємства, включаючи постачання господарствам, що належать до цього підприємства і розташовані за його межами.
9	Картка складського обліку матеріалів (ф. № M-12)	Використовується для обліку руху запасів по складу.

Продовження таблиці 1.6

1	2	3
10	Реєстр прийняття – зачі документації (ф. № М-13)	Для реєстрації прибуткових і видаткових документів, які передаються до бухгалтерії.
11	Відомість обліку залишків матеріалів на складі (ф. № М-14)	Для контролю взаємозв'язку складського та бухгалтерського обліку.
12	Матеріальний ярлик (ф. № М-16)	Для характеристики матеріалів кожного номенклатурного номера за місцем зберігання та як ідентифікаційний документ для матеріальних цінностей
13	Сигнальна довідка про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу (ф. № М-18)	Документ, який складається завскладом (комірником) у разі виявлення відхилень фактичного залишку виробничих запасів від встановлених норм.
14	Матеріальний звіт (ф. № М-19)	Документ, який складається матеріально відповідальною особою і передається в бухгалтерію для відображення руху запасів на складі за певний період
15	Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей (ф. № М-20)	Використовується як основа для списання товарно-матеріальних цінностей, їх оприбуткування на підприємстві-одержувачі, видачі дозволу на вивіз з території підприємства постачальника, а також для проведення їх складського, оперативного і бухгалтерського обліку.

Джерело: сформовано автором на підставі джерела [8]

Усі випадки надходження сировини і матеріалів на підприємство обов'язково фіксуються відповідними первинними документами, незалежно від того, з якого джерела вони поступають. Основні напрями, за якими вони можуть надходити на підприємство, наведені на рисунку 1.4.

Для обліку виробничих запасів використовується 20 рахунок, який має аналогічну назву. Він призначений для систематизації інформації, яка надає розуміння стосовно наявності та руху запасів, які є на підприємстві. Це включає сировину та матеріали, різні будівельні матеріали, паливо, запасні частини, тару тощо.

Рисунок 1.4 – Надходження запасів до підприємства

Джерело: згруповано автором на підставі [1]

Враховуються і ті, що можуть бути в дорозі чи в процесі переробки. За дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» відображаються всі запаси, які надійшли до підприємства та їхнє дооцінення. За кредитом, натомість, фіксуються витрати, пов'язані з виробництвом, експлуатацією, будівництвом, переробкою, продажем чи передачею запасів іншим сторонам, а також уцінка запасів та інші відповідні операції. Субрахунки 20 «Виробничі запаси» рахунку наведені на рисунку 1.5.

Рисунок 1.5 – Субрахунки обліку виробничих запасів

Джерело: згруповано автором на підставі [1]

Більш детальна характеристика рахунку 20 «Виробничі запаси» та його субрахунків наведена у таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Характеристика рахунку 20 «Виробничі запаси» та його субрахунків

Рахунок	Субрахунок	Характеристика
1	2	3
20	--	Рахунок 20 «Виробничі запаси» відображає наявність та рух сировини, матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин, палива тощо на підприємстві. Дебетова сторона відображає надходження запасів, їх дооцінку, кредитова - витрати на виробництво, експлуатацію, будівництво, продаж, уцінку інше.

Продовження таблиці 1.7

1	2	3
20	201	Субрахунок 201 «Сировина й матеріали» служить для фіксації наявності та обліку руху сировини та основних матеріалів на підприємстві. Ці матеріали входять у склад продукції, яка виготовляється на підприємстві, або є необхідними компонентами при її виробництві. Субрахунок також включає в себе облік основних матеріалів, використовуваних підрядними будівельними організаціями під час будівельно-монтажних або ремонтних робіт.
20	202	Субрахунок 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби» призначений для реєстрації наявності та обліку руху закупівельних напівфабрикатів і готових комплектуючих виробів. Це може включати в себе різноманітні компоненти, такі як будівельні конструкції та вироби (наприклад, дерев'яні, залізобетонні, металеві тощо), які були придбані для подальшого використання у виробництві.
20	203	Субрахунок 203 «Паливо» призначений для обліку наявності та руху палива на підприємстві. На цьому рахунку відображається інформація щодо нафтопродуктів, твердого палива, мастильних матеріалів, які придбані або заготовлені для різноманітних технологічних потреб, таких як виробництво, експлуатація транспортних засобів, а також для вироблення енергії та опалення будівель.
20	204	Субрахунок 204 «Тара й тарні матеріали» відображає на підприємстві наявність та рух різних видів тари, крім тієї, яка використовується як господарський інвентар. Тут також обліковують матеріали та деталі, які використовуються для виготовлення тари та її ремонту.
20	205	Субрахунок 205 «Будівельні матеріали» відображає рух та наявність будівельних матеріалів, конструкцій, деталей, обладнання і комплектуючих виробів, які використовуються на підприємствах-забудовниках для виконання будівельно-монтажних робіт, виготовлення будівельних деталей і конструкцій.
20	206	Субрахунок 206 «Матеріали, передані в переробку» відображає облік та рух матеріалів, які передаються в переробку на сторону і включаються до складу собівартості отриманих з них виробів. Затрати на переробку матеріалів, які оплачуються стороннім організаціям, відображаються за дебетом рахунків, де ведеться облік виробів, отриманих з цієї переробки.

Продовження таблиці 1.7

1	2	3
20	207	Субрахунок 207 «Запасні частини» використовується для обліку придбаних або виготовлених запасних частин, готових деталей, вузлів і агрегатів, призначених для ремонтів, заміни зношених частин машин, обладнання, транспортних засобів, інструментів, а також автомобільних шин у запасі та обороті. Також на цьому субрахунку ведеться облік обмінного фонду повнокомплектних машин, устаткування, двигунів, вузлів і агрегатів, що створюються в ремонтних підрозділах підприємств або на ремонтних підприємствах.
20	208	На субрахунку 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» відображаються мінеральні добрива, отрутохімікати для боротьби зі шкідниками та хворобами сільськогосподарських культур, біопрепарати, медикаменти, хімікати, які використовуються для боротьби з хворобами сільськогосподарських тварин. Також на цьому субрахунку відображаються саджанці, насіння та корми, отримані від сторони, і які використовуються для висаджування, посіву та відгодівлі тварин безпосередньо в господарстві.
20	209	На субрахунку 209 «Інші матеріали» обліковуються бланки суворого обліку (за вартістю придбання), відходи виробництва (обрубки, обрізка, стружка тощо), невиправний брак, матеріальні цінності, одержані від ліквідації основних засобів, які не можуть бути використані як матеріали, паливо або запасні частини на даному підприємстві (металобрухт, утиль), зношені шини тощо.

Джерело: згруповано автором на підставі [1]

Рахунок 20 «Виробничі запаси» може кореспондувати із іншими рахунками за дебетом та кредитом. Їх номери та назви наведено на рисунку 1.6.

Рисунок 1.6 – Кореспонденції рахунку 20 «Виробничі запаси»

Джерело: згруповано автором на підставі [1]

Для наочного зображення кореспонденції рахунків, яка відображає рух виробничих запасів на підприємстві, складено наступні таблиці:

1. Наочна демонстрація надходження виробничих запасів від постачальника із оплатою після одержання наведена у таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Кореспонденція рахунків із відображенням надходження виробничих запасів

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт
1	Оприбутковано виробничі запаси, отримані від постачальника	201	631
2	Відображено суму ПДВ	6442	631
3	Зараховано суму податкового кредиту (зарєєстровано ПН в ЄРПН)	641/ПДВ	6442
4	Здійснено оплату за виробничі запаси	631	311

Джерело: згруповано автором на підставі [1]

2. Відображення вибуття виробничих запасів за допомогою кореспонденції рахунків наведено у таблиці 1.9.

Таблиця 1.9 – Кореспонденція рахунків із відображенням вибуття виробничих запасів

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт
1	Відображення доходу від реалізації запасів	361	712
2	Відображення суми ПДВ (з податковим зобов'язанням)	712	641
3	Списання собівартості виробничих запасів	943	20

Джерело: згруповано автором на підставі [1]

Таблиця 1.10 надає інформацію про відображення рахунку «Виробничі запаси» та його субрахунків у статтях фінансової звітності (Балансу).

Таблиця 1.10 – Відображення «Запаси» у Балансі

№	Стаття балансу	Код рядку
1	Виробничі запаси	1101
2	Незавершене будівництво	1102
3	Готова продукція	1103
4	Товари	1104

Джерело: згруповано автором на підставі [1]

На жаль, лише після початку повномасштабної війни на території України, вітчизняний бізнес вирішив припинити користування російськими застосунками. Враховуючи те, що українські програми для ведення бухгалтерського та складського обліку вже давно існували, це дало змогу розпочати доволі стрімкий процес переходу до нових застосунків.

1. Сервіс онлайн бухгалтерії «Dilovod» визначається як комплексний інструмент, спрямований на заміщення функціоналу російських програм, зокрема 1С та BAS. Його функціональність орієнтована на зручне ведення бухгалтерського та управлінського обліку, а також включає можливості електронної звітності та систему моніторингу подій на складських приміщеннях [42].

Сервіс відзначається різними видами обліку, такими як партійний, сортовий та за варіаціями товарів. Автоматизовані процеси списання, оприбуткування та інвентаризації сприяють ефективному управлінню запасами. Облік у різних одиницях виміру та наборами, швидкий пошук товарів за кодом, використання шаблонів документів та можливість роботи зі

сканерами і штрихкодами дозволяють оптимізувати рутинні та енергозатратні операції бухгалтерського обліку [42].

Додатковими особливостями є контроль взаєморозрахунків із постачальниками, імпорт банківських виписок, аналіз руху товарів та ціноутворення, а також готовий звіт «Аналіз складських запасів». Можливість ведення обліку за декількома складами, вбудований програмний РРО та інтеграції з важливими українськими партнерами (Нова пошта, банки Monobank, OTP Bank, Приват, Ощадбанк, маркетплейси Rozetka, Prom) розширюють сферу застосування сервісу [42].

2. «Bookkeeper» – це хмарний сервіс, спрямований на впорядкування бухгалтерських та складських процесів. Сервіс включає базовий функціонал для обліку запасів, контролю матеріально-відповідальних співробітників, проведення інвентаризації, окремого обліку оптових та роздрібних операцій, а також роботи з різноманітними документами, такими як акти та описи. Сервіс дозволяє додавати кілька «складів» з можливістю розділення за типами та задавати властивості, прив'язуючи їх до бухгалтерських документів. Інтеграція з клієнт-банком Приват 24 автоматизує підтягування виписок та обмін платежами [42].

3. «УкрСклад» являє собою український програмний продукт, орієнтований на вирішення завдань складського обліку та призначений для використання на пристроях з операційною системою Windows. Функціонал програми охоплює ряд операцій, дозволяючи здійснювати контроль за залишками на складах та філіях, управляти рухом товарів, вести документообіг з використанням різноманітних шаблонів та вибору їх дизайну. Програма також забезпечує фіксацію взаєморозрахунків з контрагентами, включаючи клієнтів та постачальників. «УкрСклад» надає можливість використовувати сканери штрих-кодів та зчитувати магнітні картки, а також проводити аналіз фінансового стану, враховуючи прибуток та витрати. Зокрема, присутній модуль «Виробництво» із здатністю вести статистику за періодами, таку як кількість готових товарів, витрати та залишки матеріалів.

У переліку інтеграцій вказуються програмні РРО, фіскальні реєстратори, «Мобільний агент» для збору запитів від торгових представників, а також сервіси розсилки SMS та телефонія. Зазначається, що більшість з цих інтеграцій доступні лише у Про-версії програми [42].

4. «Дебет Плюс» – програмний комплекс, спрямований на автоматизацію процесів бухгалтерського, оперативного та фінансового обліку. Virізняється низкою ключових переваг, серед яких важливо відзначити його кросплатформовість, що дозволяє ефективно функціонувати на пристроях з різними операційними системами. Крім того, програма проявляє легкість масштабування та гнучкість у налаштуванні, що спрямовані на задоволення унікальних потреб та особливостей будь-якої установи. «Дебет Плюс» надає можливості з організації обліку матеріальних цінностей у кількісному та сумовому вимірах, включаючи облік матеріалів медичного призначення та продуктів харчування. Програма також дозволяє вести облік основних засобів та МНМА, автотранспортного парку та автоматизує процеси нарахування та виплати заробітної плати, враховуючи тарифікацію, преміювання медичних працівників та експорт платіжних відомостей в банк. Додатково, програма автоматично генерує електронні звіти по ЄСВ для інших програм, таких як «М.Е.ДОС», «Арт-Звіт», «OPZ», «Соната», «Сота» та інші. Широкий функціонал обліку матеріальних цінностей включає систематизований облік запасів у розрізі підрозділів, матеріально відповідальних осіб, рахунків обліку, КЕКВ та джерел фінансування. Програма також висвітлює облік продуктів харчування, враховуючи рух товарів, безоплатне надходження та створення журналів-ордерів по цим продуктам [19].

Отже, було розглянуто первинні документи, згідно яких ведеться облік на підприємствах України, їх законодавче регулювання та внутрішнє наповнення. Проаналізовано рахунки та субрахунки для обліку виробничих запасів та надано їхню характеристику. Наведено відображення виробничих запасів в Балансі. Вивчено існуючі програмні застосунки для ведення

бухгалтерського та складського обліку, які доцільно використовувати на території України.

1.3 Організація і методика аудиту виробничих запасів підприємства

З метою ефективного та доцільного використання різних видів виробничих запасів, підприємства вживають заходів контролю, серед яких важливе місце займає аудит. Цей вид контролю спрямований на виявлення проблемних аспектів у діяльності підприємства та надання професійного висновку [48].

Сфера аудиту виробничих запасів представляє собою завдання, яке вимагає значних зусиль від аудитора через його великий обсяг та складність. Для проведення ефективної та професійної перевірки, працівник аудиторської служби повинен ретельно розробити план аудиту, який включає в себе конкретні етапи, методику та методи перевірки [2].

Однак не менш важливим аспектом аудиторської перевірки виробничих запасів є виявлення можливих випадків шахрайства на підприємстві. Це може включати розкриття інформації для третіх сторін або виявлення ситуацій, які викликають сумнів щодо дотримання підприємством діючого законодавства. Аудитор повинен докладати додаткові зусилля для ідентифікації потенційних ризиків, пов'язаних із можливими недоліками або недостовірністю обліку виробничих запасів та вчасно реагувати на можливі шахрайські дії [48].

В загальному розумінні, процедуру аудиту можна розглядати як процес пізнання істини, отримання доказів та висунення аудитором об'єктивних і достовірних висновків, які надаються користувачам інформації. Аудит виступає невід'ємною частиною системи контролю, сприяючи виявленню потенційних ризиків і надаючи можливість вдосконалити процеси управління виробничими запасами для досягнення оптимальних результатів у діяльності підприємства [48].

У роботах відомих українських науковців, зокрема Мельнікової К.С., Сиротюка Г., Скрипника М.І. та Утенкової К.О., зосереджено увагу на питаннях, пов'язаних з організацією та методологією аудиту виробничих запасів. Характеристика їх досліджень зазначена у таблиці 1.11.

Таблиця 1.11 – Характеристика дослідження організації та методології аудиту виробничих запасів

№ з/п	Автор	Характеристика досліджень
1	Мельнікова К.С. [36]	Досліджено методику аудиту виробничих запасів, спрямовану на збір аудиторських доказів, проведення аналізу та розробку рекомендацій стосовно оптимізації роботи облікового апарату з метою суттєвого підвищення ефективності управління виробничими запасами.
2	Сиротюк Г. [45]	Викладено методичні особливості аудиту виробничих запасів, представив послідовність етапів аудиту, а також запропонував методику проведення аудиторської перевірки виробничих запасів та пов'язаних з ними операцій.
3	Скрипник М.І. [46]	Розроблено практичні рекомендації для вдосконалення організації та методики аудиту виробничих запасів на підприємстві, науково обґрунтувавши теоретичні положення
4	Утенкова К.О. [48]	Представлено теоретичні та організаційні засади аудиту, описано методику аудиту активів і пасивів, доходів і витрат, фінансової звітності.
5	Бондар Ю.[11]	Надано визначення аудиту як процесу перевірки бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора щодо її достовірності у всіх суттєвих аспектах та відповідності вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання), згідно із вимогами користувачів.

Джерело: згруповано автором

Загалом, облікову політику можна охарактеризувати як вибір методик, прийомів і способів ведення бухгалтерського обліку, які визначені нормативними документами з методології бухгалтерського обліку, дотримуючись загальних правил і принципів організації обліку [49, с.107].

Одним із важливих завдань аудиту виробничих запасів є перевірка відповідності підприємством обраних та закріплених в наказі про облікову політику методів, принципів та процедур для даного виду активів. Для наочного представлення, завдання аудиту наведені на рисунку 1.7.

Рисунок 1.7 – Завдання аудиту виробничих запасів

Джерело: згруповано автором на підставі [48]

Аудит виробничих запасів здійснюється з метою здобуття належних і достовірних аудиторських доказів, що стосуються їх обліку та відображення у фінансовій звітності. Головною метою цього процесу є висловлення незалежної думки аудитора щодо достовірності та відповідності фінансової звітності концептуальній основі фінансової звітності.

При проведенні аудиту виробничих запасів, джерелами інформації служать документи, перелічені у таблиці 1.12.

Таблиця 1.12 – Джерела інформації, використовувані для проведення аудиту виробничих запасів

№ з/п	Вид джерела	Назва джерела
1	Первинні документи по обліку запасів	Лімітно-забірні карти, накладні, рахунки-фактури, картки складського обліку, прибуткові ордери, накладні-вимоги на відпуск
2	Аналітичні реєстри обліку запасів	Відомості аналітичного облік запасів, звіти матеріально-відповідальних осіб
3	Реєстри синтетичного обліку запасів	Головна книга, відомості руху запасів, журнали №3,5,6
4	Фінансова звітність підприємства	Звіт про фінансовий стан (Баланс), Примітки до річної фінансової звітності

Джерело: згруповано автором на підставі [36]

При проведенні аудиту виробничих запасів, аудитор використовує різноманітні методи перевірки, які можна класифікувати як документальні та фактичні (органолептичні) методи. Дані методи формуються в залежності від конкретного етапу аудиту.

Методи аудиторської перевірки виробничих запасів, які формуються залежно від етапу аудиту, наведені у таблиці 1.13.

Таблиця 1.13 – Етапи та методи, які використовуються при проведенні аудиту виробничих запасів

№ з/п	Етап аудиту	Метод аудиту
1	Аудит організації обліку прямих матеріальних затрат	Суцільна документальна перевірка
2	Перевірка правильності оцінки виробничих запасів, які включені до собівартості продукції	Вибіркова документальна перевірка
3	Перевірка обґрунтованості віднесення запасів до складу прямих виробничих затрат на виробництво продукції	Вибіркова документальна перевірка
4	Перевірка вірогідності списання на виробництво матеріалів	Вибіркова документальна перевірка
5	Перевірка якісних показників списаних на виробництво запасів	Вибіркова фактична перевірка
6	Перевірка дотримання норм з відпуску запасів	Комбінована документальна перевірка
7	Перевірка правильності оцінки, використання і списання зворотних відходів та вторинної сировини	Вибіркова документальна та фактична перевірка
8	Перевірка синтетичного і аналітичного обліку виробничих запасів	Комбінована документальна перевірка

Джерело: згруповано автором на підставі [20]

Для забезпечення ефективності аудиту виробничих запасів, важливо послідовно дотримуватись конкретних етапів перевірки, які зазначені на рисунку 1.8.

Перший етап – це планування. Мета планування аудиту полягає в акцентуванні уваги аудитора на ключових аспектах аудиту та виявленні проблем, які потребують ретельної перевірки [46, с. 382].

Залежно від об'єкта аудиторського дослідження, завдань, передбачених угодою, рівня аудиторського ризику та запланованого рівня суттєвості, аудитор обирає методику проведення аудиту виробничих запасів і фіксує відповідні аудиторські процедури у програмі аудиту.

Рисунок 1.8 – Послідовність аудиту виробничих запасів

Джерело: згруповано автором на підставі [48]

Аудитор має здійснити перевірку коректності обліку вартості запасів та оцінити ефективність їх використання на підприємстві, звертаючи особливу увагу на збереженість та функціональні аспекти бухгалтерського контролю. Додатково, важливо провести окрему перевірку правильності реєстрації операцій із списання вартості запасів. Цей аспект часто стає джерелом помилок, які можуть вплинути на достовірність фінансової звітності. Всі елементи, які вилучаються з експлуатації, повинні оцінюватися згідно із їх можливою вартістю та бути оприбутковані на рахунок 20 «Виробничі запаси», субрахунок 209 «Інші матеріали». Аудитор повинен перевірити наявність

актів списання МШП, накладних, прибуткових ордерів на оприбуткування зворотних відходів та обґрунтованість їх оцінки, а також переконатися в дотриманні вимог податкового законодавства. Перелік типових помилок та порушень, які можуть виявитися під час аудиту виробничих запасів, наведено на рисунку 1.9.

Рисунок 1.9 – Типові помилки при проведенні аудиту

Джерело: згруповано автором на підставі [48]

Отже, аудит виробничих запасів є важливим компонентом системи контролю на підприємстві. Його головна мета полягає в переконанні щодо дотримання чинного законодавства та відображення надходження запасів у бухгалтерському обліку з урахуванням їхніх джерел. Крім того, аудит спрямований на перевірку відповідності визнання активів у розрізі запасів вимогам НП(С)БО 9 «Запаси».

Підсумовуючи перший розділ, слід зазначити, що проведений загальний огляд та ретельне вивчення суті терміну «виробничі запаси» у контексті бухгалтерського обліку та управління виробництвом дає змогу констатувати, що вони представляють собою різноманітні матеріальні цінності, які використовуються підприємствами для виробництва продукції, надання послуг, а також для внутрішніх потреб у процесі адміністрування та виробництва. Вивчення різних точок зору з цього питання дозволяє сформулювати комплексне розуміння виробничих запасів як важливого елементу управління виробництвом та фінансового обліку, що визначає успішність функціонування підприємства.

Також було розглянуто первинні документи, згідно яких ведеться облік на підприємствах України, їх законодавче регулювання та внутрішнє наповнення. Проаналізовано рахунки та субрахунки для обліку виробничих запасів та надано їхню характеристику. Наведено відображення виробничих запасів в Балансі. Вивчено існуючі програмні застосунки для ведення бухгалтерського та складського обліку, які доцільно використовувати на території України.

Аудит виробничих запасів є важливим компонентом системи контролю на підприємстві. Його головна мета полягає в отриманні переконання щодо дотримання чинного законодавства та коректному відображенні надходження виробничих запасів у бухгалтерському обліку з урахуванням їхніх джерел. Крім того, аудит спрямований на перевірку відповідності визнання активів у розрізі запасів вимогам НП(С)БО 9 «Запаси».

2 ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» було зареєстровано 21.11.1995р.. Це його повна назва, існує також скорочена: ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» [20].

Місцезнаходження ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»: 69069, місто Запоріжжя, вулиця Учнівська, будинок 102 [20].

Воно засноване громадянами України Бондаренком Віктором Олексійовичем та Фрондзеем Євгеном Олеговичем. Їх долі у Статутному капіталі товариства складають 60% та 40% відповідно [20].

Початковий статутний капітал ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» становив 533 (п'ятсот тридцять три) гривні 34 копійки [20].

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» може відкривати поточні та вкладні (депозитні) рахунки у банках, а також укладати договори та інші угоди лише після його державної реєстрації. Угоди, укладені учасниками Товариства до моменту його реєстрації, визначаються такими, що укладені з ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», тільки за умови їх подальшого схвалення Товариством в порядку, визначеному Законом та Статутом ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Товариство набуває права юридичної особи з дня його державної реєстрації та здійснює свою діяльність відповідно до діючого законодавства України, міжнародних договорів та Статуту.

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»:

- має самостійний баланс, рахунки в банках, може мати печатку із своїм найменуванням, ідентифікаційним кодом, штамп, бланки, фірмовий знак, а також знак для товарів і послуг та інші реквізити;

- діє на принципах повної господарської самостійності і самоокупності, несе відповідальність за результати своєї господарської діяльності та виконання зобов'язань;

- може набувати майнові та особисті немайнові права, нести обов'язки, вчиняти правочини відповідно до законодавства та Статуту, бути позивачем в суді, у тому числі у відповідних юрисдикційних органах інших держав;

- самостійно планує свою господарську діяльність і провадить таку діяльність на підставі договорів;

- реалізує власну продукцію (роботи, послуги).

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» має право утворювати в установленому законодавством порядку філії, представництва, інші відокремлені структурні підрозділи, бути засновником юридичних осіб (у тому числі дочірніх підприємств) як на території України, так і за її межами.

Товариство самостійно згідно із законодавством:

- визначає форми, розміри та види оплати праці;
- установлює технічно обґрунтовані норми праці;
- надає своїм працівникам додаткові відпустки;
- визначає трудовий розпорядок.

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» відповідає за своїми зобов'язаннями всім майном, на яке відповідно до закону може бути звернено стягнення на вимогу кредиторів. Воно не несе відповідальності за зобов'язаннями його учасників.

Організаційна структура підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» наведена на рис. 2.1.

Майно ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» складають майнові вклади Учасників, прибутки та інші цінності, отримані Товариством, продукція, вироблена ним та інше майно, набуте на підставах, не заборонених законодавством України.

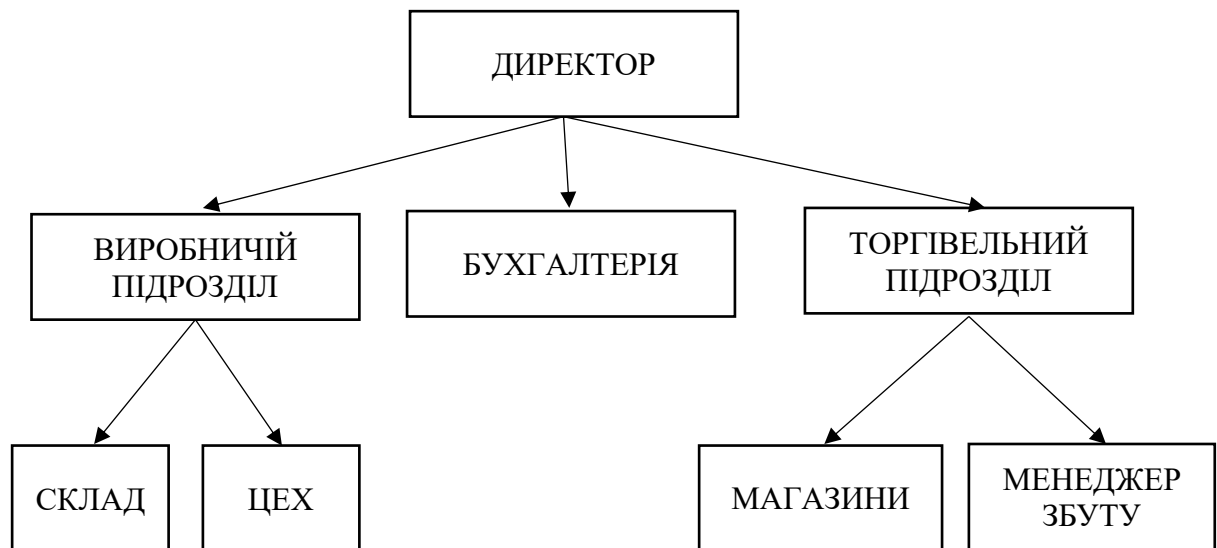

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Джерело: складено автором на підставі установчих документів

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є власником:

- майна, переданого йому учасниками у власність як вклад до Статутного капіталу;
- продукції, виробленої в результаті господарської діяльності Товариства;
- доходів, одержаних від господарської діяльності Товариства;
- іншого майна, набутого Товариством на підставах, не заборонених Законом.

Вкладом учасника до Статутного капіталу ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» можуть бути гроші, цінні папери, інше майно, якщо інше не встановлено Законом.

Збільшення статутного капіталу ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» допускається лише після внесення всіма учасниками Товариства своїх вкладів у повному обсязі (на поточний момент статутний капітал збільшився до 25 716 500,00 грн) [20].

Учасники ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» зобов'язані:

- дотримуватися Статуту;

- виконувати рішення загальних зборів учасників Товариства.

Кожен учасник ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» має право бути присутнім на загальних зборах учасників, брати участь в обговоренні питань порядку денного і голосувати з питань порядку денного загальних зборів учасників.

Кожен учасник ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на загальних зборах учасників має кількість голосів, пропорційну до розміру його частки у статутному капіталі Товариства, якщо інше не передбачено статутом.

Загальні збори учасників скликаються у випадках:

- з ініціативи виконавчого органу Товариства;
- на вимогу учасника або учасників ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», які на день подання вимоги в сукупності володіють 10 або більше відсотками статутного капіталу Товариства.

Річні загальні збори учасників скликаються протягом шести місяців наступного за звітним року. До порядку денного річних загальних зборів учасників обов'язково вносяться питання про розподіл чистого прибутку Товариства, про виплату дивідендів та їх розмір.

Учасник ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» може взяти участь у загальних зборах учасників шляхом надання свого волевиявлення щодо голосування з питань порядку денного у письмовій формі (заочне голосування).

Справжність підпису учасника ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на такому документі засвідчується нотаріально.

Голос учасника Товариства зараховується до результатів голосування з кожного окремого питання, якщо текст документа дозволяє визначити його волю щодо безумовного голосування за чи проти відповідного рішення з питання порядку денного.

Такий документ долучається до протоколу загальних зборів учасників та зберігається разом із ним.

Виконавчий орган ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» здійснює управління поточною діяльністю Товариства.

До компетенції виконавчого органу Товариства належить вирішення всіх питань, пов'язаних з управлінням поточною діяльністю ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», крім питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів учасників.

Виконавчий орган ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» підзвітний загальним зборам учасників Товариства та організовує виконання їхніх рішень.

Виконавчий орган Товариства є одноосібним.

У своїй діяльності Директор керується чинним законодавством, Статутом ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», рішеннями Загальних зборів, трудовим контрактом, а також іншими внутрішніми нормативними актами Товариства.

Директор має право:

- без довіреності здійснювати дії від імені Товариства, з урахуванням обмежень, встановлених Статутом;
- представляти інтереси Товариства перед третіми особами;
- приймати рішення про укладення, зміну чи розірвання будь-яких правочинів (договорів та інших угод).

- видавати довіреності на виконання від імені Товариства дій:

(а) що відносяться до компетенції Директора;

(б) що не відносяться до компетенції Директора, але рішення про здійснення яких було прийняте Загальними зборами і доведене до відома Директора. Право на видачу таких довіреностей виникає у Директора з моменту надання йому письмового рішення (витягу з протоколу) Загальних зборів, оформленого за підписами Голови та учасників Товариства.

Метою створення ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є отримання прибутку від діяльності, зазначеної Статуті, в тому числі одержаного в українській та іноземній валюті.

Товариство створене для здійснення господарської діяльності з метою задоволення споживчого ринку в продукції й послугах за профілем його діяльності, отримання прибутків і використання їх в інтересах Учасників.

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» досягає своєї мети шляхом здійснення різноманітних видів господарської діяльності, включаючи, але не обмежуючись наступними:

- 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля
- 46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту
- 46.69 Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням
- 52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту
- 64.91 Фінансовий лізинг
- виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування;
- виробництво інших кранів і клапанів;
- виробництво інших машин і устаткування загального призначення [20].

Прибуток ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» утворюється з надходжень, отриманих у результаті провадження ним господарської діяльності, після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці та є узагальнюючим показником ефективності діяльності Товариства.

Прибуток є основним джерелом зміцнення матеріально-технічної бази Товариства, соціального забезпечення його трудового колективу, матеріального стимулювання працівників.

Для покриття збитків Товариства створюється резервний фонд у розмірі не менш як 25 відсотків статутного капіталу. Резервний фонд формується шляхом щорічного відрахування коштів у розмірі 5 відсотків суми чистого прибутку ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» до досягнення зазначеного розміру.

У разі повного або часткового використання резервного фонду його поповнення здійснюється в порядку, передбаченому цим пунктом. Збитки від господарської діяльності Товариства покриваються за рахунок коштів резервного фонду, а в разі їх недостатності – у порядку, визначеному загальними зборами. Виплата частки прибутку учасникам ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» проводиться один раз на рік за підсумками

календарного року протягом I кварталу року, який настає за звітним. Умови та порядок виплати частки прибутку визначаються загальними зборами.

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» складає відповідно до законодавства фінансову звітність, на підставі якої визначаються фінансові результати його діяльності. Перший фінансовий рік Товариства розпочинається з дати його державної реєстрації і закінчується 31 грудня поточного року. Кожний наступний фінансовий рік відповідає календарному.

Отже, Товариство веде бухгалтерський облік результатів своєї господарської діяльності відповідно до законодавства та зареєстровано згідно всіх норм та правил.

2.2 Автоматизація обліку виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Придбання виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» при закупівлі піску відбувається за допомогою видаткової накладної, яка наведена на рисунку 2.2. ТОВ «Альфа» відвантажило ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» відповідно до договору купівлі-продажу від 14.05.2023 р. № 14/5 пісок будівельний на загальну суму 12 000 грн. (дванадцять тисяч), у тому числі ПДВ – 2000 грн та виписали накладну № 86 від 14.05.2023р. У випадку оприбуткування виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» оформлюється прибутковий ордер, зазначений на рисунку 2.3.

На ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» до складу №1 оприбутковано 10 000 кг піску по 2,35 грн комірником Хелемендик П.К. від експедитора Задвигайло К.Р. Окрім прибуткового ордеру складається податкова накладна, яка обов'язково реєструється у відповідному Єдиному реєстрі (рис. 2.4). Вона дозволяє ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» включити 4700 грн. до суми податкового кредиту.

Видаткова накладна № 86 від 14.05.23р.

Постачальник: ТОВ «Альфа», р/р UA1822335426007864254179 у банку АКБ «Аваль», м. Запоріжжя, МФО 334354
14000, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 29.

Покупець: ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», р/р UA3634669926005798624721 у банку АКБ «Приватбанк», м. Запоріжжя, МФО 305399
69032, м. Запоріжжя, вул. Квіткова, 18.

Договір: купівлі-продажу № 14/5 від 14.05.2023р.

№	Товар	Кількість	Од.	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	Пісок будівельний	10 000	кг	2.35	23 500
Всього:					23 500
ПДВ:					4 700
Всього з ПДВ:					28 200

**Двадцять три тисячі п'ятсот 00 копійок,
у т.ч. ПДВ: чотири тисячі сімсот 00 копійок**

Від постачальника: Христенко Христенко П.П. Отримав(ла) Іванов Іванов О.С.
За довіреністю № 11 від 14.05.2023р

Рисунок 2.2 – Видаткова накладна на пісок

Джерело: складено автором на підставі даних обліку та звітності підприємства

Типова форма № М-4

Затверджена
наказом Міністерства України
від 21 червня 1996 р. № 193

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»
підприємство, організація

Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Код за УКУД

ПРИБУТКОВИЙ ОРДЕР N 126

Номер документа	Дата складання	Код виду операції	Склад	Постачальник		Кореспондуючий рахунок		Номер супр. відного документа
				найменування	код	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	
1	14.05.2023	01	5	ТОВ «Альфа»		631		34567

Матеріальні цінності		Одиниця виміру		Кількість		Ціна	Сума	Номер паспорта	Порядковий номер запису за складським картотекою
найменування, сорт, розмір, марка	номенклатурний номер	код	найменування	за документом	прийнято фактично				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Пісок	201007	01	кг	10 000	10 000	2.35	28 200	347893	4

Синтетичний рахунок для віднесення зносу код по МШП

код

Прийняв Комірник Хелемендик П.К. Здав Експедитор Задвигайло К.Р.

Рисунок 2.3 – Прибутковий ордер на пісок

Джерело: складено автором на підставі даних обліку та звітності підприємства

Зведена податкова накладна	
Складені на операції, звільнені від оподаткування	
Не підлягає наданню отримувачу (покупцю) з причини (зазначається відповідний тип причини)	

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
31 грудня 2015 року № 1307
(у редакції наказу Міністерства фінансів України
17 вересня 2018 року № 763)

ПОДАТКОВА НАКЛАДНА

1 4 0 5 2 0 2 3

Дата складання

/ / 1 1 8 /

Порядковий номер

Постачальник (продавець)	ТОВ "Альфа"		
	(найменування, прізвище, ім'я, по батькові – для фізичної особи – підприємця)		
4 2 5 7 8 3 1 2 2 3 1 5		5 2 3 7 4 9 6 5	
(індивідуальний податковий номер)	(номер філії)	(податковий номер платника податку або серія (за наявності) та номер паспорта)	

Отримувач (покупець)	ТОВ "ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ"		
	(найменування, прізвище, ім'я, по батькові – для фізичної особи – підприємця)		
4 3 5 1 2 3 5 1 7 4 9 4		4 5 1 9 6 3 6 1	
(індивідуальний податковий номер)	(номер філії)	(податковий номер платника податку або серія (за наявності) та номер паспорта)	

Розділ А

I	Загальна сума коштів, що підлягають сплаті, з урахуванням податку на додану вартість	23500
II	Загальна сума податку на додану вартість, у тому числі:	4700
III	загальна сума податку на додану вартість за основною ставкою	4700
IV	загальна сума податку на додану вартість за ставкою 7%	
V	Усього обсяги постачання за основною ставкою (код ставки 20)	23500,00
VI	Усього обсяги постачання за ставкою 7% (код ставки 7)	
VII	Усього обсяги постачання при експорті товарів за ставкою 0% (код ставки 901)	
VIII	Усього обсяги постачання на митній території України за ставкою 0% (код ставки 902)	
IX	Усього обсяги операцій, звільнених від оподаткування (код ставки 903)	
X	Дані щодо зворотної (заставної) тари	

Розділ Б

№ з/п	Опис (номенклатура) товарів/послуг продавця	Код			Одиниця виміру товару/послуги		Кількість (об'єм, обсяг)	Ціна постачання одиниці товару / послуги без урахування податку на додану вартість	Код ставки	Код пільги	Обсяги постачання (база оподаткування) без урахування податку на додану вартість	Сума податку на додану вартість	Код виду діяльності сільськогосподарського товаровиробника
		товару згідно з УКТ ЗЕД	ознаки імпортованого товару	послуги згідно з ДКПП	Умовне позначення (українське)	код							
1	2	3.1	3.2	3.3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Пісок	4598			кг.	4125	10000	2,35	20		23500,00	4700,00	

Сума податку на додану вартість, нараховані (сплачені) у зв'язку з постачанням товарів/послуг, зазначених у цій накладній, визначені правильно, відповідають сумі податкових зобов'язань продавця.

Посадова (уповноважена) особа/фізична особа
(законний представник)

Задунайський І.Р.

(ініціали та прізвище)

3 6 8 9 3 2 6 4 8 9

(ресстраційний номер облікової картки платника податків або серія та/або номер паспорта)

Рисунок 2.4 – Податкова накладна

Джерело: складено автором на підставі даних обліку та звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Для оформлення господарських операцій з відпуску матеріальних цінностей (у тому числі – виробничих запасів) використовується лімітно-забірна картка (рис. 2.5).

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» Підприємство, організація Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 32111408			Типова форма № М-8 Затверджена наказом Міністерства України «21» 06.1996 р. №193 Код за УКУД _____			
Лімітно – забірна картка						
Номер документа	Місяць рік	Код			Кореспондуючий рахунок	
		Виду операції	Відправника	Одержувача	Рахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку
1	05.2023	7	Склад №1	Виробництво	23	
Матеріальні цінності				Одиниця виміру		
Найменування, сорт, розмір, марка		Номенклатурний номер	Код	Найменування		
Пісок		534867		кг		
Ліміт	Порядковий номер запису за складською картотекою	Всього відпущено з урахуванням повернення	Ціна	Сума		
2000	34	430	2,35	28200		
Відпущено	Дата	Кількість	Залишок ліміту	Підпис завідуючого складом або одержувача		
	20.05.2023	200	1980	Свіридов К.П.		
	25.05.2023	120	1968	Свіридов К.П.		
Повернено	30.05.2023	30	1965	Свіридов К.П.		
Начальник відділу, який встановив ліміт			Дрозденко К.В.			
Начальник підрозділу, який одержав матеріальні цінності			Свіридов К.П.			
Завідуючий складом			Ворошилов М.С.			

Рисунок 2.5 – Лімітно-забірна картка

Джерело: складено автором на підставі даних обліку та звітності підприємства

На підприємстві ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» постійно та у великих обсягах використовують пісок. Протягом травня його передавали 3 рази у різній кількості на виробництво (одержувач Свіридов К.П.). На підприємстві встановлено ліміт у розмірі 2000 кг на місяць. Ціна одного кілограму становить 2,35 грн.

Раніше бухгалтерський облік вівся у паперовому вигляді, але сучасна епоха внесла суттєві зміни в цей процес. Зараз бухгалтерія працює із цифровими даними, і це має безліч переваг, які сприяють ефективності, точності та зручності. Ось кілька основних причин, чому цифровий бухгалтерський облік став кращим:

1. Збереження часу: Ведення обліку в електронному вигляді значно економить час, який раніше витрачався на ручне заповнення, пошук та сортування паперів.

2. Зменшення помилок: Цифрові системи обліку можуть автоматично визначати та виправляти помилки, що робить процес більш точним і надійним.

3. Легший доступ до даних: Завдяки цифровому обліку, інформація стає легко доступною з будь-якого місця та в будь-який час, що полегшує прийняття рішень.

4. Ефективність і зручність: Цифрові програми бухгалтерського обліку пропонують інструменти для автоматизації багатьох операцій, включаючи розрахунки та формування звітів.

5. Легший аудит: Цифровий облік робить більш швидким та зручним аудит, оскільки всі дані легко доступні та можуть бути перевірені шляхом автоматизованих засобів.

6. Безпека даних: Інформація у цифровому обліку може бути захищена паролями, шифруванням та іншими засобами, що робить її більш безпечною від втрати або несанкціонованого доступу.

Облік виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» здійснюється у програмному застосунку «1С. Бухгалтерія для України». Для додавання у інформаційну систему бажаного рахунку на оплату необхідно відкрити вкладку «Рахунки на оплату» (рис. 2.6).

Дата	№	Вид операции	Сумма	Валюта	Контрагент	Вх. дата	Вх. номер	Договор	Организация	Ответствен
03.01.2023 19:20:05	0000-000015	Покупка, комиссия	3 720,00	грн	ТОВ, АРГО-М	03.01.2023	СФ-0000002	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
04.01.2023 0:00:00	0000-000007	Покупка, комиссия	870,72	грн	Елпцентр	04.01.2023	29011265186	Договір	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
04.01.2023 0:00:00	0000-000010	Покупка, комиссия	605,48	грн	Елпцентр	04.01.2023	29011265181	Договір	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
04.01.2023 15:28:01	0000-000006	Покупка, комиссия	936,00	грн	Елпцентр	04.01.2023	29011265183	Договір	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
04.01.2023 15:28:02	0000-000008	Покупка, комиссия	1 656,44	грн	Елпцентр	04.01.2023	29011265189	Договір	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
04.01.2023 15:28:03	0000-000011	Покупка, комиссия	1 391,20	грн	Елпцентр	04.01.2023	29011265188	Договір	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
05.01.2023 17:45:01	0000-000016	Покупка, комиссия	2 143,98	грн	ТОВ, ПАК СУМИ	05.01.2023	4	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
12.01.2023 0:00:00	0000-000017	Покупка, комиссия	11 289,60	грн	ТОВ, АФИНА - ГРУП	12.01.2023	Б00000419	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
19.01.2023 12:00:00	0000-000002	Покупка, комиссия	3 006,01	грн	КАРКАС-ГРУП	19.01.2023	86	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
20.01.2023 12:00:00	0000-000001	Покупка, комиссия	1 119,08	грн	КАРКАС-ГРУП	20.01.2023	91	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
21.01.2023 12:00:00	0000-000003	Покупка, комиссия	8 956,00	грн	Елпцентр	21.01.2023	29011432407	Договір	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
23.01.2023 16:05:05	0000-000005	Покупка, комиссия	857,40	грн	Елпцентр	23.01.2023	29011450621	Договір	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
06.03.2023 10:40:00	0000-000019	Покупка, комиссия	33 417,24	грн	МЕТАЛ ХОЛДІНГ ТР...	06.03.2023	ЦЗЖ-0000054	*	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
15.03.2023 12:00:00	0000-000020	Покупка, комиссия	75 810,02	грн	МЕТАЛ СЕРВІС ТРЕ...	15.03.2023	327	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
06.04.2023 0:00:00	0000-000024	Покупка, комиссия	2 022,31	грн	КАРКАС-ГРУП	06.04.2023	513	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
11.04.2023 12:53:00	0000-000028	Покупка, комиссия	10 758,60	грн	КАРКАС-ГРУП	11.04.2023	539	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
12.04.2023 12:00:00	0000-000025	Покупка, комиссия	2 153,40	грн	КАРКАС-ГРУП	12.04.2023	553	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
19.04.2023 12:00:00	0000-000027	Покупка, комиссия	10 510,02	грн	КАРКАС-ГРУП	19.04.2023	584	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
24.04.2023 18:20:01	0000-000026	Покупка, комиссия	7 907,90	грн	КАРКАС-ГРУП	24.04.2023	619	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
14.06.2023 12:01:17	0000-000021	Покупка, комиссия	670,00	грн	Дж Ар Менеджмент	14.06.2023	332	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
14.06.2023 12:01:18	0000-000022	Покупка, комиссия	74 330,15	грн	Дж Ар Менеджмент	14.06.2023	331	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
04.07.2023 12:00:00	0000-000023	Покупка, комиссия	780,00	грн	ЦЕНТР СЕРТИФИКА...	04.07.2023	ЗПМ-40545459	без договора	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
05.07.2023 12:00:00	0000-000029	Покупка, комиссия	3 519,00	грн	Елпцентр	05.07.2023	Z10019254	Договір	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
10.07.2023 12:00:00	0000-000030	Покупка, комиссия	4 878,00	грн	ДМ Инструмент ТОВ	10.07.2023	9502	Основной договор	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
13.07.2023 12:00:00	0000-000032	Покупка, комиссия	13 887,83	грн	КАРКАС-ГРУП	13.07.2023	1101	Основной договор (С...	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>
20.07.2023 12:00:00	0000-000031	Покупка, комиссия	7 534,67	грн	ПРОБУДКОМПЛЕК...	20.07.2023	1650	Основной договор	ТОВ "Енергокомплект"	<Не указан>

Рисунок 2.6 – Вкладка «Рахунки на оплату» у застосунку 1С: Підприємство. Бухгалтерія для України

Джерело: дані обліку та звітності підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

На ній можна або ознайомитися із вже створеними рахунками на оплату, або створити новий. Для цього необхідно натиснути на кнопку «Створити», після чого відкриється нове вікно для здійснення нового запису стосовно рахунку на оплату (рис. 2.7).

На ній можна зазначити контрагента, тип договору, вид операції, організацію, а номер та дата задається системою у автоматичному режимі. Після цього можна додати назву номенклатури, кількість, одиницю виміру, коригуючий коефіцієнт, ціну без ПДВ, суму без ПДВ, зазначити відсоток ПДВ, суму із ПДВ, загальну суму. Таких номенклатур може бути декілька у одному проведенні. Після цього можна зберігати інформацію у програмі. Однак, користувач має можливість сформувати рахунок на оплату постачальнику у pdf-форматі для надсилання у якийсь підрозділ, роздрукування або здійснення оплати у банківській установі.

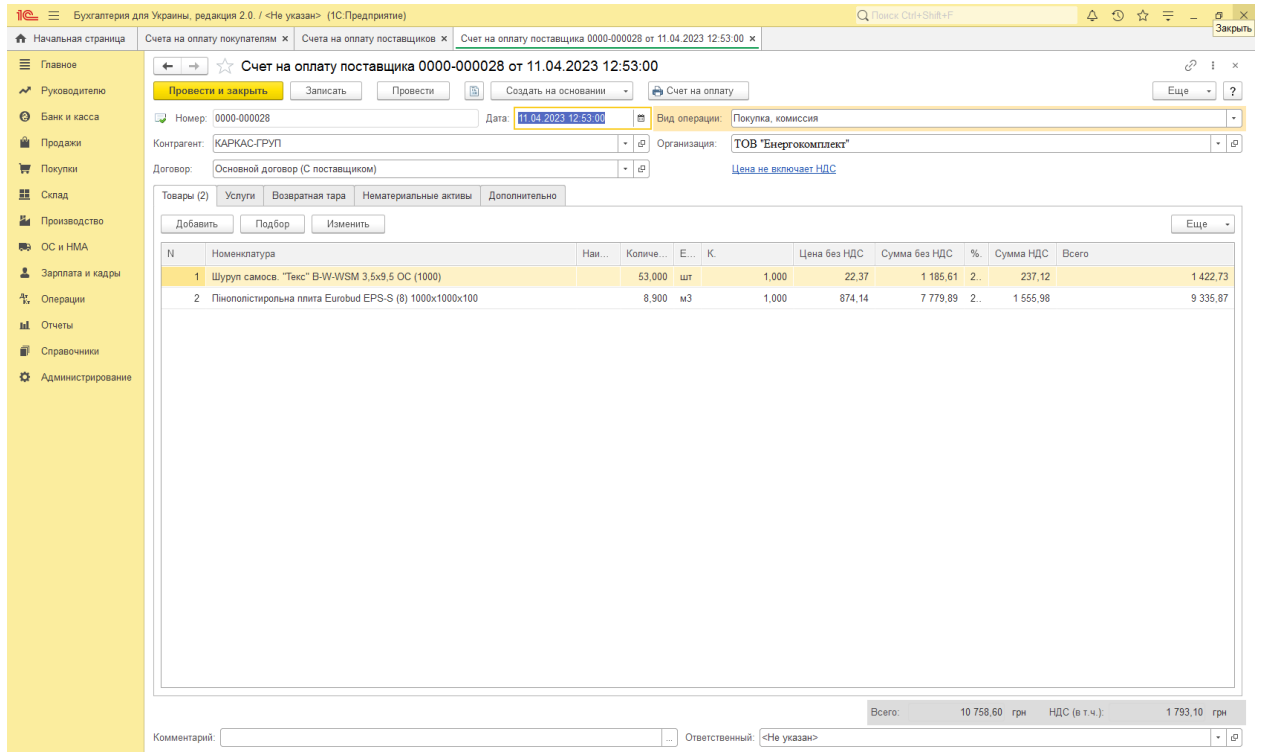

Рисунок 2.7 – Вікно створення нового запису рахунку на оплату у застосунку 1С: Підприємство. Бухгалтерія для України

Джерело: дані обліку та звітності підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Для цього необхідно натиснути кнопку «ДРУК», після чого відкриється відповідне вікно, у якому буде міститися вся необхідна інформація (рис. 2.8).

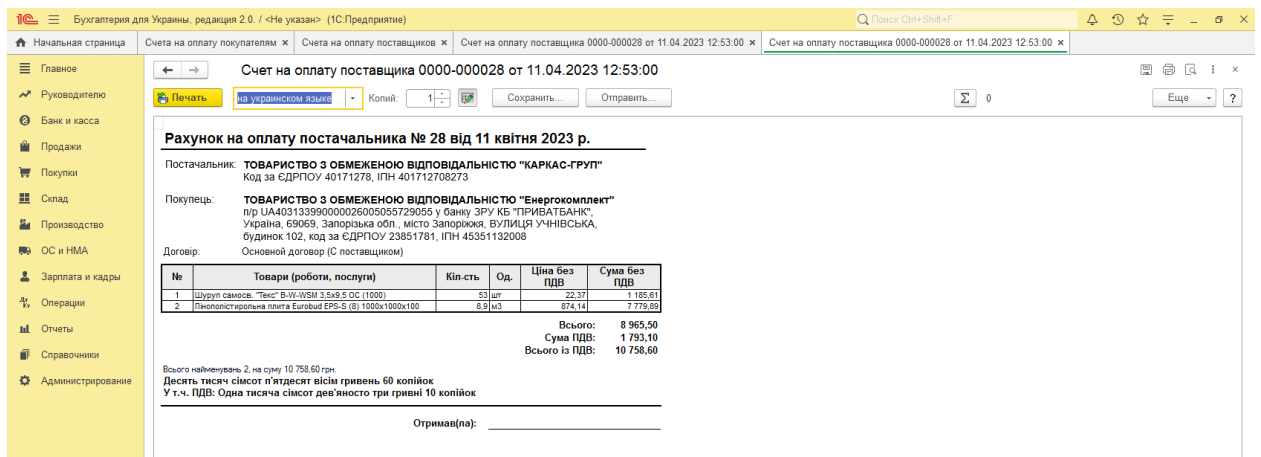

Рисунок 2.8 – Вікно рахунку на оплату у pdf-форматі у застосунку 1С: Підприємство. Бухгалтерія для України

Джерело: дані обліку та звітності підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Через деякий час товар був відвантажений, після чого підприємству необхідно взяти його на баланс.

Для додавання у інформаційну систему бажаного об'єкту необхідно відкрити вкладку «Надходження товарів та послуг» (рис. 2.9).

Дата	Номер	Вид операции	Сумма	Валюта	Склад	Контрагент	Дата вх.	Номер вх.	Договор	Документ
30.11.2022 13:02:04	0000-000033	Покупка, комиссия	5 369,00	грн	Склад	ПРЕНДА	30.11.2022	20800041	20800041 вид 28.11.2...	Счет на опл
30.11.2022 13:41:01	0000-000034	Покупка, комиссия	50 000,00	грн	Склад	ПРЕНДА	30.11.2022	20800040	20800041 вид 28.11.2...	Счет на опл
01.12.2022 19:01:01	0000-000041	Покупка, комиссия	27 843,00	грн	Склад	СОФЛАЙТ	22.11.2022	0ГП00141909	0ГП00141909 вид 01...	Счет на опл
29.12.2022 18:45:03	0000-000042	Покупка, комиссия	4 914,00	грн	Склад	ТОВ, АФІНА - ГРУП	29.12.2022	Е00042740	Основной договор (С...	Счет на опл
29.12.2022 18:45:05	0000-000043	Покупка, комиссия	13 200,00	грн	Склад	ТОВ, АРГО-М	29.12.2022	РН-0003390	Основной договор (С...	Счет на опл
03.01.2023 19:20:04	0000-000010	Покупка, комиссия	354,00	грн	Склад	СВКОМ ТОВ	03.01.2023	СВ-0000004	Основной договор (С...	Счет на опл
03.01.2023 19:20:06	0000-000011	Покупка, комиссия	3 720,00	грн	Склад	ТОВ, АРГО-М	03.01.2023	РН-0000010	Основной договор (С...	Счет на опл
06.01.2023 12:00:00	0000-000004	Покупка, комиссия	936,00	грн	Склад	Епіцентр	06.01.2023	29004983363	Договір	Счет на опл
06.01.2023 12:00:01	0000-000005	Покупка, комиссия	605,48	грн	Склад	Епіцентр	06.01.2023	29004983251	Договір	Счет на опл
07.01.2023 12:00:00	0000-000006	Покупка, комиссия	1 656,44	грн	Склад	Епіцентр	07.01.2023	29004987658	Договір	Счет на опл
07.01.2023 12:00:01	0000-000007	Покупка, комиссия	870,72	грн	Склад	Епіцентр	07.01.2023	29004988497	Договір	Счет на опл
07.01.2023 12:00:02	0000-000015	Покупка, комиссия	1 391,20	грн	Склад	Епіцентр	07.01.2023		Договір	Счет на опл
12.01.2023 15:32:01	0000-000012	Покупка, комиссия	11 289,60	грн	Склад	ТОВ, АФІНА - ГРУП	12.01.2023	Е00000419	Основной договор (С...	Счет на опл
13.01.2023 12:00:00	0000-000013	Покупка, комиссия	2 143,98	грн	Склад	ТОВ, ПАК СУМИ	13.01.2023	15	Основной договор (С...	Счет на опл
13.01.2023 12:00:01	0000-000014	Покупка, комиссия	3 039,96	грн	Склад	ТОВ, ПАК СУМИ	13.01.2023	16	Основной договор (С...	Счет на опл
18.01.2023 22:42:36	0000-000001	Покупка, комиссия	6 619,00	грн	Склад	Епіцентр	18.01.2023	29005672386	Договір	Счет на опл
18.01.2023 22:42:37	0000-000002	Покупка, комиссия	2 363,60	грн	Склад	Епіцентр	18.01.2023	29005072382	Договір	Счет на опл
18.01.2023 22:42:38	0000-000003	Покупка, комиссия	21 629,10	грн	Склад	Епіцентр	18.01.2023	29005072417	Договір	Счет на опл
24.01.2023 10:49:34	0000-000009	Покупка, комиссия	1 632,00	грн	Склад	Епіцентр	24.01.2023	29005115934	Договір	Счет на опл
02.02.2023 12:00:00	0000-000008	Покупка, комиссия	8 956,00	грн	Склад	Епіцентр	02.02.2023	29005178310	Договір	Счет на опл
17.02.2023 12:00:00	0000-000016	Покупка, комиссия	130,90	грн	Склад	Епіцентр	17.02.2023	29005290644	Договір	Счет на опл
22.02.2023 10:47:29	0000-000017	Покупка, комиссия	857,40	грн	Склад	Епіцентр	22.02.2023		Договір	Счет на опл
10.04.2023 15:14:01	0000-000018	Покупка, комиссия	2 022,31	грн	Склад	КАРКАС-ГРУП	10.04.2023	438	Основной договор (С...	Счет на опл
21.04.2023 11:50:01	0000-000019	Покупка, комиссия	2 153,40	грн	Склад	КАРКАС-ГРУП	21.04.2023	501	Основной договор (С...	Счет на опл
21.04.2023 11:50:02	0000-000021	Покупка, комиссия	10 510,02	грн	Склад	КАРКАС-ГРУП	21.04.2023	502	Основной договор (С...	Счет на опл
21.04.2023 11:50:03	0000-000022	Покупка, комиссия	10 758,60	грн	Склад	КАРКАС-ГРУП	21.04.2023	504	Основной договор (С...	Счет на опл

Рисунок 2.9 – Вкладка «Надходження товарів та послуг» у застосунку 1С: Підприємство. Бухгалтерія для України

Джерело: дані обліку та звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

На ній можна або ознайомитися із вже здійсненими придбаннями, або створити нове. Для цього необхідно натиснути на кнопку «Надходження», після чого відкриється нове вікно для створення запису про «Надходження товарів та послуг» (рис. 2.10).

На ньому можна зазначити майже таку ж саму інформацію, як і у вікні рахунків на оплату (в даному випадку додається лише інформація про склад отримувача). Дії для цих вкладок теж однакові, а її інтерфейс наведено на відповідному рисунку (рис. 2.11).

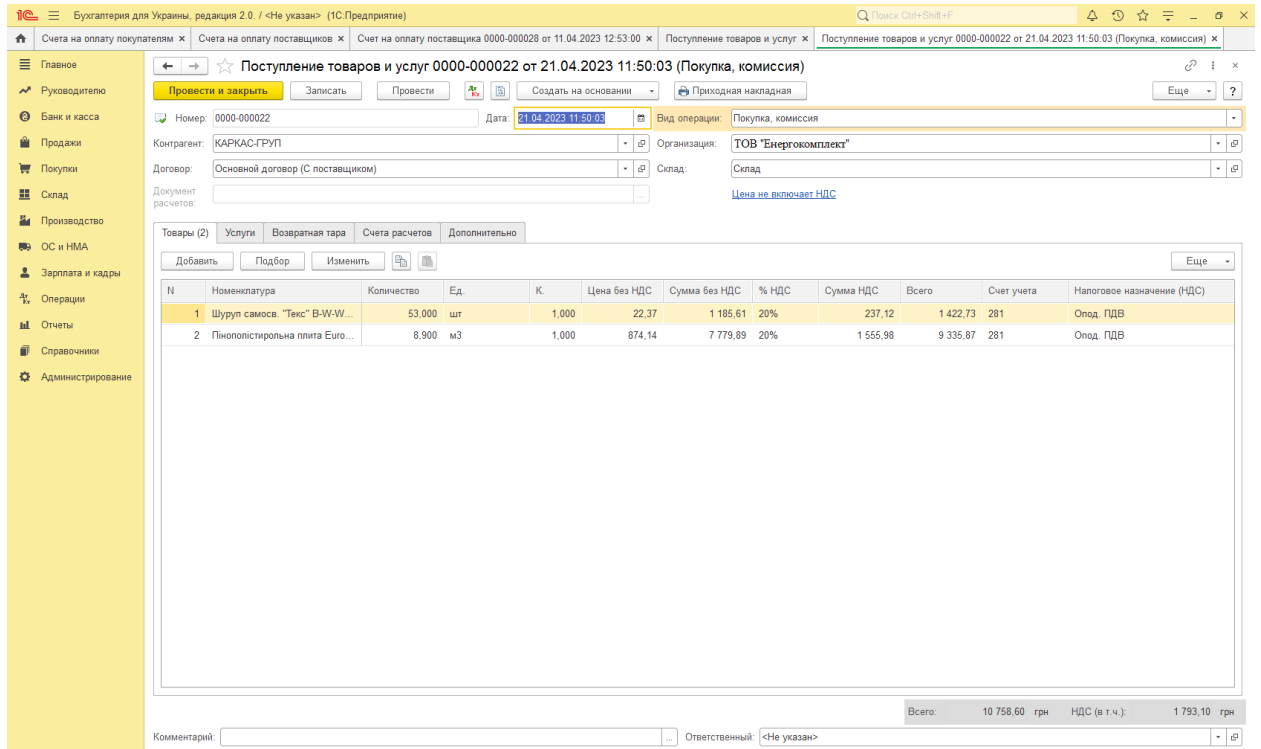

Рисунок 2.10 – Вікно створення нового запису про «Надходження товарів та послуг» у застосунку 1С: Підприємство. Бухгалтерія для України
Джерело: дані обліку та звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

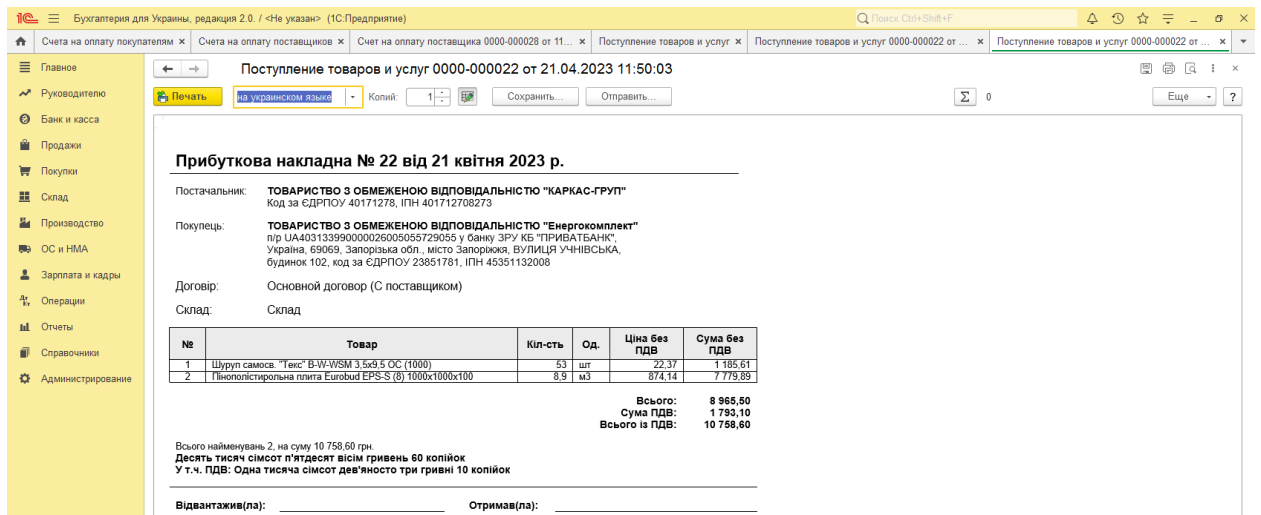

Рисунок 2.11 – Вікно прибуткової накладної у pdf-форматі у застосунку 1С: Підприємство. Бухгалтерія для України
Джерело: дані обліку та звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Окрім цього, у інформаційній системі можна передивитись Обліково-сальдову відомість за бажаним рахунком (рис. 2.12). Також у програмі можна

побачити реєстр вимог-накладних, які виписані на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», для чого у програмному застосунку існує окреме вікно (рис. 2.13).

Счет	Показатели	Сальдо на начало периода	Обороты за период	Сальдо на конец периода
Напог. назн.	Номенклатура	Дебет	Дебет	Дебет
201	БУ	15 240,83	8 460,08	23 700,91
	Коп.	125,500	2 309,000	2 434,500
	БУ	15 240,83	8 460,08	23 700,91
	Коп.	125,500	2 309,000	2 434,500
	БУ	1 033,23		1 033,23
	Коп.	15,900		15,900
	БУ		676,80	676,80
	Коп.		6,000	6,000
	БУ		466,80	466,80
	Коп.		4,000	4,000
	БУ		83,47	83,47
	Коп.		1,000	1,000
	БУ		15,000	15,000
	Коп.		2,000	2,000
	БУ		253,40	253,40
	Коп.		20,000	20,000
	БУ		220,16	220,16
	Коп.		2,000	2,000
	БУ		148,00	148,00
	Коп.		4,000	4,000
	БУ		710,22	710,22
	Коп.		38,000	38,000
	БУ		335,70	335,70
	Коп.		10,000	10,000
	БУ		750,99	750,99
	Коп.		3,000	3,000
	БУ		316,20	316,20
	Коп.		20,000	20,000
	БУ		1 679,27	1 679,27
	Коп.		31,000	31,000
	БУ		119,70	119,70
	Коп.		18,000	18,000
	БУ		735,03	735,03
	Коп.		22,000	22,000
	БУ		188,00	188,00
	Коп.		100,000	100,000
	БУ		10,00	10,00
	Коп.		2,000	2,000

Рисунок 2.12 – Оборотно-сальдова відомість за рахунком 201
Джерело: дані обліку та звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Дата	№	Склад	Статус	Ответ...	Комм...
28.01.2021 15:19:03	0000-000007	Склад	/	<Не у...	
28.01.2021 15:19:04	0000-000008	Склад	/	<Не у...	
29.01.2021 12:43:04	0000-000009	Склад	/	<Не у...	
29.01.2021 12:43:05	0000-000011	Склад	/	<Не у...	
12.11.2021 0:00:00	0000-000001	Склад 1	/	<Не у...	
15.11.2021 0:00:00	0000-000002	Склад 1	/	<Не у...	
19.11.2021 12:00:02	0000-000002	Склад	/	<Не у...	
30.11.2021 17:10:06	0000-000012	Склад	/	<Не у...	
30.11.2021 17:10:07	0000-000013	Склад	/	<Не у...	
30.11.2021 17:10:08	0000-000014	Склад	/	<Не у...	
01.12.2021 12:00:06	0000-000015	Склад	/	<Не у...	
01.12.2021 12:00:07	0000-000016	Склад	/	<Не у...	
01.12.2021 12:00:08	0000-000018	Склад	/	<Не у...	
01.12.2021 23:55:55	0000-000017	Склад	/	<Не у...	
03.12.2021 12:00:01	0000-000035	Склад	/	<Не у...	
03.12.2021 12:00:03	0000-000004	Склад 1	/	<Не у...	
03.12.2021 12:00:04	0000-000006	Склад	/	<Не у...	
08.12.2021 12:00:00	0000-000034	Склад	/	<Не у...	
08.12.2021 12:00:02	0000-000036	Склад	/	<Не у...	
10.12.2021 20:54:03	0000-000019	Склад	/	<Не у...	

Рисунок 2.13 – Вікно вимог-накладних у застосунку 1С: Підприємство.
Бухгалтерія для України
Джерело: дані обліку та звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Журнал господарських операцій із відображенням в обліку надходження виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Журнал господарських операцій із відображенням в обліку надходження виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Оприбутковано виробничі запаси, отримані від постачальника	201	631	20 000
2	Відображено суму ПДВ	6442	631	4 000
3	Зараховано суму податкового кредиту (зарєєстровано ПН в ЄРПН)	641/ПДВ	6442	4 000
4	Здійснено оплату за виробничі запаси	631	311	24 000

Джерело: дані обліку та звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Журнал господарських операцій із відображенням в обліку вибуття виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Журнал господарських операцій із відображенням в обліку вибуття виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Відображення доходу від реалізації запасів	361	712	48 000
2	Відображення суми ПДВ (з податковим зобов'язанням)	712	641	8 000
3	Списання собівартості виробничих запасів	943	20	20 000

Джерело: дані обліку та звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Отже, на підставі вищенаведеної інформації, яка підкріплена відповідними рисунками, стає зрозуміло, що ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» у своїй роботі активно використовує цифрові програмні застосунки, які значно прискорюють роботу бухгалтерського відділу та надають можливість для

більш легкого проведення аудиту підприємства, адже вся інформація є у швидкому та зручному доступі.

2.3 Аналіз фінансового стану ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Узагальнено, фінансовий аналіз можна уявити як процес ідентифікації, систематизації та аналітичної обробки наявних фінансових даних з метою надання користувачеві рекомендацій. Вони можуть служити основою для ухвалення управлінських рішень щодо об'єкта аналізу [35].

Фінансовий аналіз промислового підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» наведено у таблиці 2.3 – 2.6.

Основні показники ліквідності застосовуються для оцінки можливостей підприємства виконати свої короткострокові зобов'язання. Їх розрахунок для ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» за 2020-2022 роки засвідчує, що:

1. За досліджуваний період коефіцієнт покриття не перевищував нормативне значення, свідчаючи про недостатню кількість оборотних активів для покриття поточних зобов'язань. Однак він постійно збільшувався, у 2022 році майже досягнув нормативного показника, досягнувши значення у 0,98. Враховуюче початкове значення 0,63, яке було у 2020 році, збільшення становить 54%.

2. У 2020 році коефіцієнт швидкої ліквідності несуттєво перевищував нормативне значення, що свідчило про можливість підприємства погасити короткострокові зобов'язання у разі кризових ситуацій. Проте показник не має сталого підйому або спадання. На кінець періоду, у 2022 році, він знизився на 6%, зменшившись з 0,72 до 0,67.

3. У 2020 році коефіцієнт абсолютної ліквідності, в цілому, підтримує позитивний тренд. Не дивлячись на невелике зменшення у 2021 році, за три роки він зріс з 0,396 до 0,424, що вище за нормативне значення на 70%.

Таблиця 2.3 – Аналіз ліквідності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» за 2020-2022 роки

Показник	Норматив	2020	2021	2022	Відхилення	
					2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Коефіцієнт покриття	>1	0,626	0,788	0,979	+0,162	+0,191
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,6	0,618	0,726	0,671	+0,108	-0,055
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>=0,25	0,396	0,376	0,424	-0,02	+0,048
Чистий оборотний капітал, тис грн	> 0	-127,4	-75,6	-10,7	+51,8	+64,9

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Таблиця 2.4 – Аналіз платоспроможності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» за 2020-2022 роки

Показник	Норматив	2020	2021	2022	Відхилення	
					2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	>=0,5	-0,55	-0,24	-0,008	0,31	0,232
Коефіцієнт фінансування	< 1	-2,815	-5,155	-120,068	-2,34	-114,913
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>=0,1	-0,373	-0,211	-0,02	0,162	0,191
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,2	1,052	1,09	2,431	0,038	1,341

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Таблиця 2.5 – Аналіз ділової активності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» за 2020-2022 роки

Показник	2020	2021	2022	Відхилення	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Коефіцієнт оборотності активів	8,598	7,278	10,931	-1,32	3,653
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	6,6785	6,266	12,426	-0,4125	6,16
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	14,67	21,209	34,735	6,539	13,526
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	53,904	57,445	28,97	3,541	-28,475
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	24,539	16,973	10,363	-7,566	-6,61
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	122,412	149,064	47,972	26,652	-101,092
Фондовіддача	82,673	67,706	162,545	-14,967	94,839
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	-19,806	-19,415	-120,42	0,391	-101,005

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Таблиця 2.6 – Аналіз рентабельності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» за 2020-2022 роки

Показник	Норматив	2020	2021	2022	Відхилення	
					2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Коефіцієнт рентабельності активів	> 14%	-0,054	0,203	0,124	0,257	-0,079
Рентабельність акціонерного капіталу	> 14%	0,125	-0,544	-1,375	-0,669	-0,831
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 20%	-0,006	0,028	0,011	0,034	-0,017
Коефіцієнт рентабельності реалізації	> 30%	-2,256	-2,22	-2,199	0,036	0,021

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

4. У 2020 році чистий оборотний капітал був значно нижче норми (від'ємним). Однак з часом ситуація покращувалась і на 2022 рік підприємство майже почало накопичувати його (збільшило показники чистого оборотного капіталу з -127,4 тис. грн. до -10,7 тис. грн.).

Проаналізувавши коефіцієнти платоспроможності промислового підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» за період з 2020 по 2022 роки, можна зробити наступні висновки:

1. Коефіцієнт платоспроможності (автономії), який відображає відношення власного капіталу до загальної суми активів, зазнав певних змін протягом останніх трьох років, вийшовши на позитивний тренд. Значення цього коефіцієнта збільшилось з -0,35 до -0,008. Це свідчить про покращення фінансової стабільності підприємства протягом останніх трьох років.

2. Коефіцієнт фінансування є важливим показником, який відображає залежність підприємства від залучених коштів, також показав коливання у відповідному періоді. Розрахунки засвідчили, що впродовж 2020-2022 рр. дані склали: 2,82, 5,16, 120,06 відповідно. Це свідчить про значну залежність підприємства від залучених коштів.

3. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами, який вказує на здатність підприємства фінансувати оборотний капітал за рахунок власних ресурсів, проявив позитивну тенденцію до змін. Становивши -0,37 у 2020 році він суттєво збільшився, сягнувши -0,21 у 2021 році. У 2022 році він зменшив інтенсивність, сягнувши -0,02, але зберіг позитивну динаміку. Це свідчить про поліпшення здатності підприємства фінансувати свій оборотний капітал за рахунок власних ресурсів протягом аналізованого періоду.

4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу, який відображає відношення між власними оборотними ресурсами та власним капіталом підприємства, мав нестабільний характер. З 2020 до 2022 років він сягав: 1,05, 1,09 та 2,43 відповідно. Це може вказувати на покращення ефективності використання ресурсів підприємства.

На підставі проведеного аналізу ділової активності промислового підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» за 2020-2022 роки можна зробити такі висновки:

1. Коефіцієнт оборотності активів, тобто співвідношення між виручкою і середньорічною сумою активів, збільшився з 8,598 у 2020 році до 10,93 у 2022 році, що свідчить про підвищення оборотності активів. Підприємству необхідно і надалі працювати над оптимізацією суми активів.

2. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості збільшився з 6,679 у 2020 році до 12,426 у 2022 році. Наявна інформація дозволяє зрозуміти, що підприємство використовує кошти дебіторів як джерела фінансування кредиторів.

3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості збільшився з 14,670 у 2020 році до 34,736 у 2022 році. Що свідчить про неефективне управління дебіторською заборгованістю та призводить до збільшення фінансових витрат.

4. Строк погашення кредиторської заборгованості скоротився з 53,904 днів у 2020 році до 28,970 днів у 2022 році, що дозволяє дійти висновку про помірно збільшення обертання кредиторської заборгованості. Це дозволяє менше використовувати власний капітал та спрямовувати його на найнеобхідніші напрямки підприємницької діяльності.

5. Строк погашення дебіторської заборгованості скоротився з 24,540 днів у 2020 році до 10,364 днів у 2022 році. Це інформує про помірно зменшення обертання дебіторської заборгованості та підвищення ефективності управління підприємством.

6. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів, який вказує на ефективність управління запасами, зменшився з 122,412 у 2020 році до 47,97 у 2022 році. Це свідчить про погіршення управління матеріальними запасами, що призвело до зниження частоти їх обороту.

7. Фондовіддача, що демонструє ефективність використання основних засобів підприємства, збільшилась з 82,67 у 2020 році до 164,55 у 2022 році,

що свідчить про збільшення кількості виробленої продукції на кожну гривню фінансових ресурсів, вкладених в основні засоби. Основні засоби використовуються значно більш ефективно.

8. Коефіцієнт віддачі власного капіталу, який показує швидкість обороту вкладеного капіталу, зменшився з – 19,806 у 2020 році до – 120,42 у 2022 році. Це свідчить про бездіяльність частини власних коштів та вказує на необхідність вкладення власних коштів в інші джерела доходів для збільшення ефективності використання капіталу.

Аналіз рентабельності промислового підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» за 2020-2022 роки здійснюється шляхом розрахунку наступних показників:

1. Коефіцієнт рентабельності активів (співвідношення отриманого чистого прибутку (або чистого збитку) до середньорічної суми активів). За досліджуваний період цей показник мав наступні значення: –0,054, 0,203, 0,124, тобто підприємство отримало відповідно -0,054, 0,204 та 0,125 грн чистого прибутку на кожну гривню використаних активів, що свідчить про незначну рентабельність вкладених активів.

2. Рентабельність акціонерного капіталу (вказує на розмір прибутку, який згенеровано на кожну гривню залучених власних коштів). За досліджуваний період цей показник складав: 0,125, -0,544, -1,376. Це означає, що у 2020, 2021 та 2022 роках підприємство отримало відповідно 0,125, -0,544 та -1,376 грн чистого прибутку на кожну залучену гривню власних коштів. Вказані значення свідчать про недоцільне використання акціонерного капіталу та негативну рентабельність.

3. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (співвідношення чистого прибутку до власного капіталу). За досліджуваний період цей показник мав наступні значення: -0,006, 0,028, 0,011, тобто підприємство отримало відповідно -0,006, 0,028 та 0,011 грн чистого прибутку на кожну гривню власного капіталу, що свідчить про низьку рентабельність власного капіталу.

4. Коефіцієнт рентабельності реалізації (відображає, скільки прибутку отримано на кожен вкладений у господарську діяльність гривню). За досліджуваний період цей показник складав: -2,256, -2,22, -2,199 відповідно, що вказує на відсутність прибутку від реалізації продукції підприємством.

Отже, підсумовуючи все вищенаведене, слід зазначити, що проведений коефіцієнтний аналіз діяльності промислового підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» впродовж 2020-2022 роки, засвідчив про неефективне використання активів, негативну рентабельність акціонерного та власного капіталу, а також відсутність прибутку від реалізації.

Підсумовуючи другий розділ слід зазначити, що Товариство веде бухгалтерський облік результатів своєї господарської діяльності відповідно до законодавства та зареєстровано згідно всіх норм та правил.

На підставі вищенаведеної інформації, яка підкріплена відповідними рисунками, стає зрозуміло, що ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» у своїй роботі активно використовує цифрові програмні застосунки, які значно прискорюють роботу бухгалтерського відділу та надають можливість для більш легкого проведення аудиту підприємства, адже вся інформація є у швидкому та зручному доступі.

Підсумовуючи все вищенаведене, слід зазначити, що проведений коефіцієнтний аналіз діяльності промислового підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» впродовж 2020-2022 роки, засвідчив про неефективне використання активів, негативну рентабельність акціонерного та власного капіталу, а також відсутність прибутку від реалізації.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

3.1 Аудит виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Головними завданнями аудиту виробничих запасів є ознайомлення з діяльністю підприємства, проведення інвентаризації, перевірка інвентаризаційних описів на відповідність, перевірка правильності результатів інвентаризації, перевірка відповідності облікової політики вимогам законодавства, перевірка правильності формування вартості виробничих запасів, перевірка витрат, які не включені до вартості запасів, перевірка переоцінки запасів, перевірка запасів, які знаходяться (передані) на відповідному зберіганні, перевірка запасів, які знаходяться в дорозі, перевірка руху довіреностей, складання аудиторського звіту [28]. Враховуючи вищенаведені завдання, формується загальний план аудиту виробничих запасів, який зазначено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Загальний план аудиту виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Етапи аудиту	Процедури аудиту	ПІБ перевіряючого	Термін перевірки
1	2	3	4
Попередній	Ознайомлення з діяльністю підприємства	Меліхов Є.В.	09-13 січня 2023 р.
Фактичний	Проведення інвентаризації	Меліхов Є.В.	16-18 січня 2023 р.
Основний	Перевірка інвентаризаційних описів на відповідність	Меліхов Є.В.	19-20 січня 2023 р.
	Перевірка правильності результатів інвентаризації	Меліхов Є.В.	23 січня 2023 р.
	Перевірка відповідності облікової політики вимогам законодавства	Меліхов Є.В.	24 січня 2023 р.
	Перевірка правильності формування вартості виробничих запасів	Меліхов Є.В.	25-26 січня 2023 р.
	Перевірка витрат, які не включених до вартості запасів	Меліхов Є.В.	27 січня 2023 р.
	Перевірка переоцінки запасів	Меліхов Є.В.	30 січня 2023 р.

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4
	Перевірка запасів, які знаходяться (передані) на відповідному зберіганні	Меліхов Є.В.	31 січня 2023 р.
Основний	Перевірка запасів, які знаходяться в дорозі	Меліхов Є.В.	01-03 лютого 2023 р.
	Перевірка руху довіреностей	Меліхов Є.В.	06 лютого 2023 р.
Заключний	Складання аудиторського звіту	Меліхов Є.В.	07-09 лютого 2023 р.

Джерело: сформовано автором на підставі методики [31]

Загальний план аудиту є основою, на підставі якої аудитор створює та деталізує програму аудиту. Це включає в себе розкриття конкретних кроків та завдань, які необхідно виконати для досягнення мети аудиторського процесу. Кожен пункт програми аудиту піддається детальному аналізу та документальному оформленню, щоб надати повну картину проведення аудиту та забезпечити вичерпність та достовірність отриманих результатів. Такий підхід не лише підсилює довіру до проведеного аудиту, але й сприяє вдосконаленню професійних стандартів та практик у сфері аудиту [24].

Програма аудиту виступає не лише як інструмент гарантування якості професійних послуг, але й як засіб для виявлення та зменшення ризиків, пов'язаних із можливим упущенням значущих помилок. Кожен розділ програми аудиту спрямований на формування документально підтверджених висновків, що робить методику аудиту більш прозорою та надійною [29].

В процесі підготовки до перевірки складається програма заходів для аудиту виробничих запасів, яка включає в себе процедури, зазначені у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Програма аудиту виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Процедури аудиту	Мета аудиту	Задачі аудиту	Докази аудиту	Код робочих документів	ПІБ перевіряючого	Термін проведення аудиту
1	2	3	4	5	6	7
Перевірка інвентаризаційних описів на відповідність	Впевнитись у правильності проведення інвентаризації	Провести інвентаризацію виробничих запасів, перевірити інвентаризаційні описи	Інвентаризаційна відомість, Порівняльна відомість, Наказ на інвентаризацію	ВЗ-1	Меліхов Є.В.	19-20 січня 2023 р.
Перевірка правильності результатів інвентаризації	Впевнитись у правильності результатів інвентаризації	Визначити результати інвентаризації виробничих запасів	Наказ про створення постійно діючій інвентаризаційної комісії, Рішення за результатами інвентаризації	ВЗ-2	Меліхов Є.В.	23 січня 2023 р.
Перевірка відповідності облікової політики вимогам законодавства	Впевнитись у відповідності облікової політики вимогам законодавства	Порівняти вимоги облікової політики з вимогами законодавства	Наказ про облікову політику, Баланс, Головна книга	ВЗ-3	Меліхов Є.В.	24 січня 2023 р.
Перевірка правильності формування вартості виробничих запасів	Впевнитись у правильності формування вартості виробничих запасів	Дослідити, які елементи включають до вартості виробничих запасів	Накладні, товарно-транспортні накладні, лімітно-забірні картки, вимоги, накладні на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, картки складського обліку матеріалів	ВЗ-4	Меліхов Є.В.	25-26 січня 2023 р.

1	2	3	4	5	6	7
Перевірка витрат, не включених до вартості запасів	Впевнитись у правильності не включення до вартості запасів окремих витрат	Дослідити, які елементи не включають до вартості виробничих запасів	Накладні, товарно-транспортні накладні, лімітно-забірні картки, вимоги, накладні на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, картки складського обліку матеріалів	ВЗ-5	Меліхов Є.В.	27 січня 2023 р.
Перевірка переоцінки запасів	Впевнитись у правильності переоцінки запасів	Дослідити правильність та своєчасність переоцінки запасів	Відомість переоцінки запасів, наказ про облікову політику	ВЗ-6	Меліхов Є.В.	30 січня 2023 р.
Перевірка запасів, які знаходяться (передані) на відповідному зберіганні	Впевнитись у правильності знаходження на відповідному зберіганні запасів	Дослідити правильність та своєчасність оформлення запасів, які знаходяться (передані) на відповідному зберіганні	Накладні, Товарно-транспортні накладні, Договори	ВЗ-7	Меліхов Є.В.	31 січня 2023 р.
Перевірка запасів, які знаходяться в дорозі	Впевнитись у правильності знаходження в дорозі запасів	Дослідити правильність та своєчасність запасів, які знаходяться в дорозі	Накладні, Товарно-транспортні накладні, Договори	ВЗ-8	Меліхов Є.В.	01-03 лютого 2023 р.
Перевірка руху довіреностей	Впевнитись у правильності оформлення руху довіреностей	Дослідити правильність оформлення руху довіреностей	Довіреності, журнал реєстрації довіреностей	ВЗ-9	Меліхов Є.В.	06 лютого 2023 р.

Джерело: сформовано автором на підставі методики [31]

Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань аудиту виробничих запасів була використана методика, за допомогою якої складено відповідні робочі документи (табл. 3.3–3.11), які стануть обґрунтованими доказами якісного проведення аудиту виробничих запасів для прийняття ефективних управлінських рішень та своєчасного виявлення загроз фінансової безпеки підприємства.

Таблиця 3.3 – Перевірка інвентаризаційних описів на відповідність до ВЗ-1

№	Період	Підписи членів інвентаризаційної комісії	Розписка матеріально відповідальної особи	Загальні суми вартості запасів по кожному типу товарів	Суми натуральних показників (прописом)	Перевірка ціни та підписів МВО	Помилки і виправлення
1	19-20 січня 2023 р.	+	-	+	+	-	

Джерело: сформовано автором на підставі методики [31]

Висновок аудитора: при перевірці інвентаризаційних описів на відповідність виявлено відсутність розписки, ціни та підписів матеріально-відповідальних осіб. Рекомендовано провести навчання співробітників та звернути їх увагу на правильність проведення інвентаризації та заповнення документів, пов'язаних з нею.

Таблиця 3.4 – Перевірка правильності результатів інвентаризації ВЗ-2

№	ПІБ матеріальної особи	Найменування матеріалу	Одиниці вимірювання	Залишок		Виявленні відхилення			Виправлення, що рекомендуються	
				виявлений у результаті інвентаризації	За даними обліку	Надлишків	Нестач	Природний убуток	Внести в касу за нестачу	Утримати із заробітної плати за нестачу
1	Ворошилов М.С.	Пісок	Кг	1960	1965	-	5	-	11.75	-

Джерело: сформовано автором на підставі методики [31]

Висновок аудитора: при перевірці правильності результатів інвентаризації виявлено нестачу 5 кг піску.

Рекомендовано відповідальній особі внести відповідну вартість у касу через малозначність.

Таблиця 3.5 – Перевірка відповідності облікової політики вимогам законодавства ВЗ-3

Наявність в наказі про облікову політику	Робочого плану рахунків	Класифікації виробничих запасів	Методів вибуття запасів
На 01.01.2022	+	+	-

Джерело: сформовано автором на підставі методики [31]

Висновок аудитора: у наказі про облікову політику не зазначено метод вибуття запасів, який використовується на підприємстві [4].

Рекомендовано доповнити наказ про облікову політику підприємства обраним на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» методом вибуття запасів.

Таблиця 3.6 – Перевірка правильності формування вартості виробничих запасів ВЗ-4

№	Назва запасу	Витрати, які віднесено до вартості виробничих запасів	Назва документу	№	Дата	Сума, грн
1	Пісок	Вартість без ПДВ	Видаткова накладна	86	14.05.2023	23 500
2	Пісок	ПДВ	Податкова накладна	118	14.05.2023	4 700

Джерело: сформовано автором на підставі методики [31]

Висновок аудитора: до формування вартості виробничих запасів помилково віднесено податок на додану вартість [6].

Рекомендовано звернути увагу керівництва ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на необхідність проведення періодичних звірок стосовно виявлення некоректно віднесеної інформації.

Таблиця 3.7 – Перелік витрат, не включених до вартості запасів ВЗ-5

№	Назва запасу	Витрати, які не віднесені до вартості виробничих запасів	Назва документу	№	Дата	Сума, грн
1	Транспортно-заготівельні витрати	Вартість доставки на підприємство	Транспортна накладна	341	14.05.2023	1 553 грн

Джерело: сформовано автором на підставі методики [31]

Висновок аудитора: до формування вартості виробничих запасів помилково не віднесено транспортно-заготівельні витрати [6].

Рекомендовано звернути увагу керівництва ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на необхідність проведення періодичних звірок стосовно виявлення некоректно віднесеної інформації.

Таблиця 3.8 – Відомість повторної переоцінки запасів ВЗ-6

№	Назва виробничого запасу	Первісна вартість	Балансова вартість	Попередня		Справедлива вартість	Поточна		Чиста вартість реалізації	
				уцінка	дооцінка		уцінка	дооцінка	нова	відхилення
1	Пісок	Без ПДВ	4 грн	0,5 грн	-	3,5 грн	-	1,15 грн	-	0,5 грн

Джерело: сформовано автором на підставі методики [31]

Висновок аудитора: до формування вартості виробничих запасів помилково не внесено результати повторної переоцінки запасів [5].

Рекомендовано звернути увагу керівництва ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на необхідність проведення періодичних звірок стосовно проведення повторної переоцінки запасів.

Таблиця 3.9 – Перелік запасів, які знаходяться (передані) на відповідному зберіганні ВЗ-7

№	Постачальник	Найменування запасу	Одиниця виміру	Кількість	Вартість запасів	Підстава для зберігання	Дата прийняття, № наклад.	Місце зберігання	Примітки
1	ТОВ «Альфа»	Цемент м400	кг	25	120	Договір про повну матеріальну відповідальність	10.05.2022	Склад №1	Невідповідність умовам зберігання

Джерело: сформовано автором на підставі методики [31]

Висновок аудитора: Невідповідність умовам зберігання, через що виробничий запас прийшов у непридатний стан (скам'янів).

Рекомендовано звернути увагу керівництва ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на необхідність вологоізолювання приміщення складу №1.

Таблиця 3.10 – Перелік запасів, які знаходяться в дорозі ВЗ-8

№	Постачальник	Найменування запасу	Одиниця виміру	Кількість	Вартість запасів	Дата відвантаження	Дата прибуття вантажу	№ документа	Примітки
1	ТОВ «Альфа»	Цемент м400	кг	50	240	20.05.2022	19.05.2022	350	Очікується поставка

Джерело: сформовано автором на підставі методики [31]

Висновок аудитора: дата прибуття вантажу передуює даті його відвантаження.

Рекомендовано звернути увагу керівництва ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на механічні помилки при заповненні документації відповідними співробітниками.

Таблиця 3.11 – Перевірка руху довіреностей ВЗ-9

№	Залишок на початок	Придбано		Використано		Зіпсовано		Залишок на кінець
		Дата	кількість	Дата	Кількість	Дата	Кількість	
1	20	10.05	5	10.05	15	10.05	5	5

Джерело: сформовано автором на підставі методики [31]

Висновок аудитора: було виявлено зіпсування 5 довіреностей.

Рекомендовано звернути увагу керівництва ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на правильність заповнення бланків, щоб у подальшому уникнути їх зіпсування.

Аудиторський звіт

Аудиторська фірма ТОВ «Запоріжаудит»

Місто Запоріжжя «09» лютого 2023 р.

Аудитором Меліхов Є.В.

проведена аудиторська перевірка підприємства:

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

за період з «01» січня 2022 р. по «31» грудня 2022 р.

Підстава для проведення аудита договір №1 від 08.01.2023г.

Особи, відповідальні за фінансовий стан підприємства

Директор Бондаренко В.О.

з «01» січня 2022 р. по «31» грудня 2022 р.

Особи, відповідальні за стан бухгалтерського обліку

Головний бухгалтер Кутчак Ю.М.

з «01» січня 2022 р. по «31» грудня 2022 р.

Аудит проводився при участі осіб, відповідальних за фінансовий стан підприємства,

бухгалтерський облік і звітність.

Початок «09» січня 2023 р.

Аудит закінчений «09» лютого 2023 р.

Документи наданні до перевірки:

Накази та Положення по підприємству, первинні документи (податкова накладна, прибуткова накладна, прибутковий ордер, лімітно-забірна картка, товаро-транспортна накладна, накладні на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, картки складського обліку матеріалів), Відомість переоцінки запасів, Довіреності, журнал реєстрації довіреностей, Інвентаризаційна відомість, Порівняльна відомість, Наказ на інвентаризацію, Наказ про створення постійно діючої інвентаризаційної комісії, Рішення за результатами інвентаризації, Баланс, Головна книга.

Питання винесені до перевірки:

- проведення інвентаризації;
- перевірка інвентаризаційних описів на відповідність;
- перевірка правильності результатів інвентаризації;
- перевірка відповідності облікової політики вимогам законодавства;
- перевірка правильності формування вартості виробничих запасів;
- перевірка витрат, які не включених до вартості запасів;
- перевірка переоцінки запасів;
- перевірка запасів, які знаходяться (передані) на відповідному зберіганні;
- перевірка запасів, які знаходяться в дорозі;
- перевірка руху довіреностей.

Порушення виявлені в ході аудиту:

В ході перевірки незначні порушення ведення обліку виробничих запасів на підприємстві ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»:

- при перевірці інвентаризаційних описів на відповідність виявлено відсутність розписки, ціни та підписів матеріально-відповідальних осіб;
- при перевірці правильності результатів інвентаризації виявлено нестачу 5 кг піску;
- у наказі про облікову політику не зазначено метод вибуття запасів, який використовується на підприємстві;

- до формування вартості виробничих запасів помилково віднесено податок на додану вартість;
- до формування вартості виробничих запасів помилково не віднесено транспортно-заготівельні витрати;
- невідповідність умовам зберігання, через що виробничий запас прийшов у непридатний стан (скам'янів);
- до формування вартості виробничих запасів помилково не внесено результати повторної переоцінки запасів;
- дата прибуття вантажу передує даті його відвантаження;
- було виявлено зіпсування 5 довіреностей.

Рекомендації, надані аудитором для виправлення помилок у веденні обліку виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»:

- провести навчання співробітників, звернути їх увагу на правильність проведення інвентаризації та заповнення відповідних документів;
- відповідальній особі внести відповідну вартість у касу через малозначність;
- доповнити наказ про облікову політику підприємства обраним на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» методом вибуття запасів;
- звернути увагу керівництва ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на необхідність проведення періодичних звірок стосовно виявлення некоректно віднесеної інформації;
- звернути увагу керівництва ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на необхідність проведення періодичних звірок стосовно проведення повторної переоцінки запасів;
- звернути увагу керівництва ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на необхідність вологоізолювання приміщення складу №1;
- звернути увагу керівництва ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на механічні помилки при заповненні документації відповідними співробітниками;

- звернути увагу керівництва ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» на правильність заповнення бланків, щоб у подальшому уникнути їх зіпсування.

Висновки за результатами перевірки:

Аудитор висловлює думку, що Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» в усіх суттєвих аспектах достовірно та повно відображає фінансову інформацію про підприємство станом на 31.12.2022 р., згідно національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9, відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

В ході перевірки Аудитор не отримав даних щодо існування загрози безперервності діяльності Товариства.

Директор

Меліхов Є.В.

Отже, у ході аудиторської перевірки були виявлені певні порушення. Однак, всі вони скоєні через необачність працівників. Керівництву ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» рекомендовано провести профілактичні бесіди із співробітниками та тренінги підвищення кваліфікації для колективу підприємства.

3.2 Шляхи щодо удосконалення автоматизації обліку виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Удосконалити існуючу електронну систему для ведення бухгалтерського обліку на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» можливо шляхом переходу на існуючі вітчизняні аналоги. Наприклад, замість використання заборонених на території України застосунків, можна впровадити на підприємстві «ДЕБЕТ Плюс».

Система «ДЕБЕТ Плюс» була розроблена спеціально для українського ринку і має високий ступінь адаптації до постійних змін в законодавстві. Під час розробки особлива увага була приділена зручності використання та

легкості освоєння. Користувачі зазвичай не відчують складності, яка прихована внутрішньо, оскільки система ефективно використовує сучасні технології. Зазвичай не потрібно програміста для налаштування системи, і, в разі необхідності, користувач може самостійно налаштувати її або отримати консультацію за телефоном. Особливою перевагою є відсутність потреби у спеціальних навчальних курсах. Наявність відеоматеріалів та навчальної літератури дозволяє швидко освоювати систему, не відволікаючись від виробництва. Регулярні оновлення програмного забезпечення у відповідь на зміни в законодавстві забезпечують постійну актуальність системи [19].

Система управління підприємством «ДЕБЕТ Плюс» має модульну структуру, що дає можливість замовнику підібрати оптимальний комплект поставки, з функціональністю, що відповідає потребам підприємства. Інформація в програмі зберігається у вигляді документів. Всю інформацію можна умовно поділити на первинну (первинні документи, початкові залишки, проведення та довідники), розрахункову (вихідні документи) і керуючу (параметри системи) [19].

Завдяки програмним застосункам, співробітники підприємства можуть швидко отримати інформацію про кожен об'єкт, який стоїть на балансі. Зазначеній особі необхідно лише відкрити бажаний розділ та передивитись необхідну інформацію (рис. 3.1).

У поточному вікні відображається порядковий номер документа у системі, дата його формування, на якому рахунку та субрахунку він обліковується, назва цього рахунку, найменування продукції, вартість, кількість тощо. Окрім цього, існує можливість завантажувати документи до бази даних.

Додавання інформації здійснюється за допомогою окремого вікна, у якому необхідно вказати інформацію, що підлягає збереженню у інформаційній системі (рис. 3.2).

№ док	Дата	Рах.	С/рах.	Ст.	Ан.1	Ан.2	Ан.3	Назва рахунку
1	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
1	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
1	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
1	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
42	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
43	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
44	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
45	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
46	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
47	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
48	01.01.2023	20	203	0	0	0	0	Паливо
50	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
51	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
54	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
56	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
58	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
201	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
201	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали
201	01.01.2023	20	201	0	0	0	0	Сировина й матеріали

Рисунок 3.1 – Запропонований фрагмент робочого плану рахунків обліку виробничих запасів у системі «ДЕБЕТ Плюс» ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Джерело: запропоновано автором

Рах.	С/рах	Стаття	Ан.1	Ан.2	Ан.3	Підр.	МВО	Інв.но	Код	Найм
20	201	0	0	0	0	10	105	201.00...		Метал

Разом у вал.: 2707.00 Разом у грн.: 2707.00 Кіл-ть: 20.000

Рисунок 3.2 – Можливе відображення в автоматизованій системі обліку виробничих запасів у системі «ДЕБЕТ Плюс» ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Джерело: запропоновано автором

Окрім додавання можна перевіряти фактично наявні у системі залишки певних запасів.

Для цього необхідно лише обрати його тип, після чого система виведе на екран: його облікову ціну, кількість на складі, суму, довідкову інформацію (відпускна ціна, довідкова ціна, довідкова кількість), рахунки та субрахунки тощо (рис. 3.3).

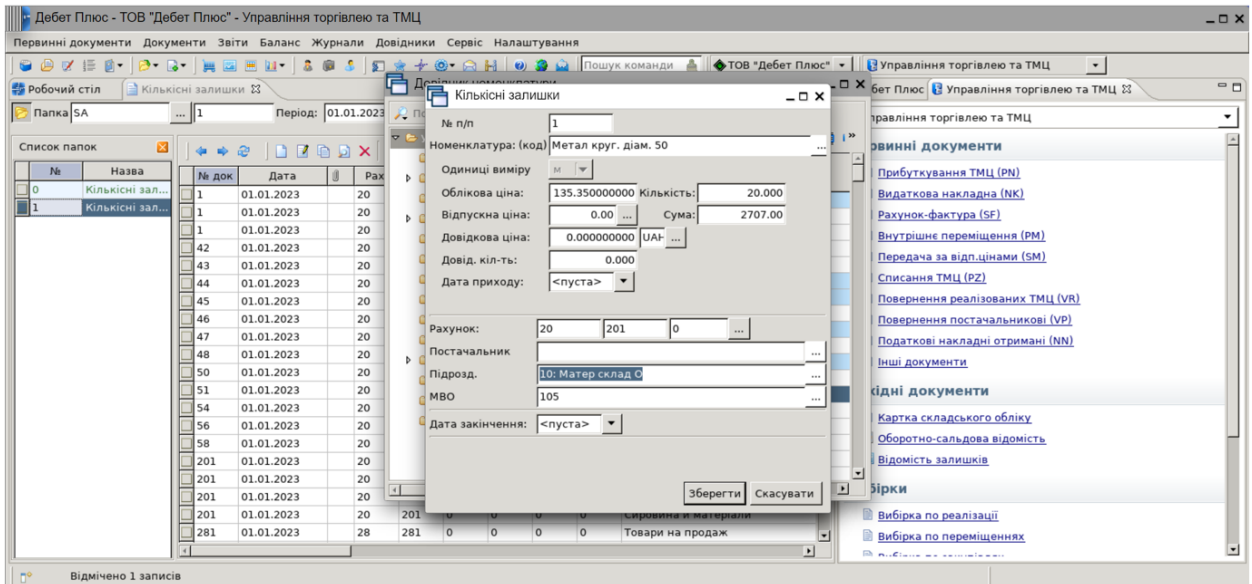

Рисунок 3.3 – Запропоноване відображення обліку кількісних залишків виробничих запасів у системі «ДЕБЕТ Плюс» ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Джерело: запропоновано автором

Для її формування необхідно зазначити питомі параметри (за вибором), а саме: дати початку та закінчення періоду, номенклатуру, серійний номер, ціну, підрозділ, МВО, рахунок, постачальника, валюту. Окрім цього, можна обрати: чи розраховувати за цінами постачальника, групувати за типами документу, показувати фасування, враховувати приналежність номенклатур до класів ТМЦ (рис. 3.4).

Після цього оборотно-сальдова відомість буде сформована на підставі зазначених параметрів (див. рис. 3.5).

Якщо існує необхідність деталізувати інформацію про якісь запаси, можна натиснути на бажаний запас та обрати дату, на яку вони будуть відображатись, що теж наведено на зазначеному рисунку. Окрім цього, можна відмітити необхідність брати аналітику з рядків залишку.

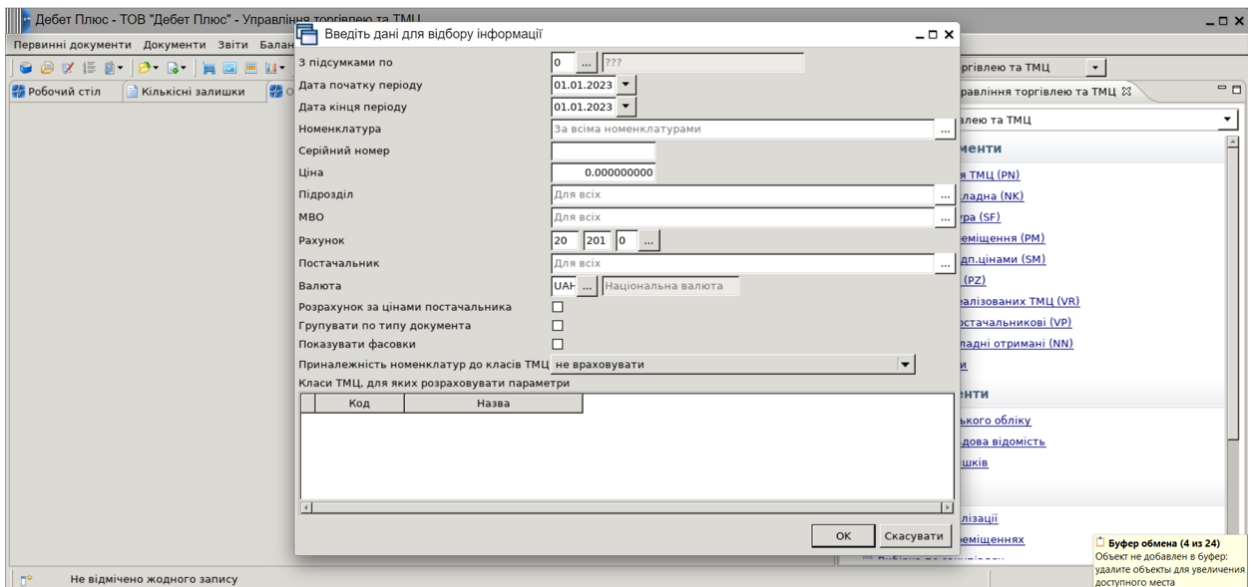

Рисунок 3.4 – Параметри для формування обліково-сальдової відомості в автоматизованій системі обліку виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Джерело: запропоновано автором

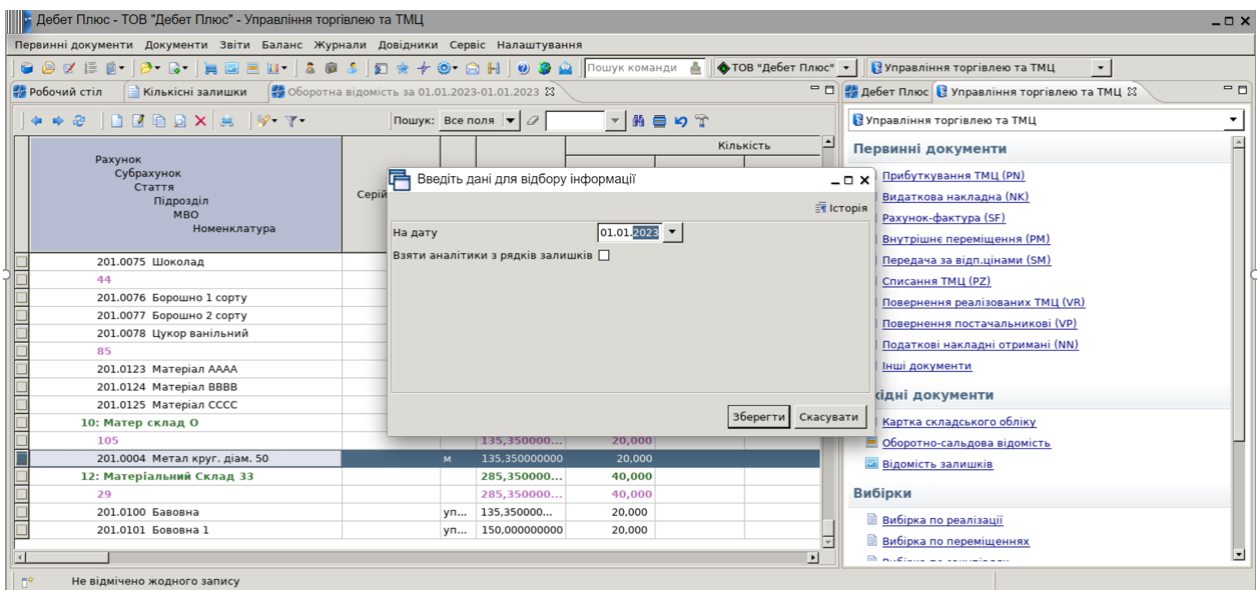

Рисунок 3.5 – Застосування зазначеного періоду для відбору інформації в автоматизованій системі обліку виробничих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Джерело: запропоновано автором

При впровадженні автоматизації обліку виробничих запасів непередбачено окремих документів, які б полегшували складання звітності. До того ж, більшість українських підприємств або досі веде паперове діловодство, або здійснює його у застарілих або заборонених системах обліку. Тож зараз відбувається активний процес діджиталізації шляхом переведення на українські або міжнародні платформи [30].

Тому, для покращення ведення обліку виробничих запасів пропонуємо надалі використовувати наступні бланки, а саме відомості: відповідності обліку трансформації паперових документів до електронної інформаційної системи; трансформації діджиталізованого обліку виданих документів та наявних у електронній інформаційній системі обліку; трансформації паперової оцінки за НП(С)БО 9 «Запаси» до цифрового обліку; діджиталізації існуючої кореспонденції рахунків шляхом переведення до електронної інформаційної системи; трансформації паперової фінансової звітності або виконаної у застарілих системах обліку до нової електронної інформаційної системи (таблиці 3.12-3.16).

Таблиця 3.12 – Відомість відповідності обліку трансформації паперових документів до електронної інформаційної системи

Назва або вид документу	Паперові документи або попередні інформаційні системи				Електронні документи у впроваджуваній інформаційній системі обліку			
	№	Дата	Кількість	Сума	№	Дата	Кількість	Сума

Джерело: запропоновано автором

Таблиця 3.13 – Відомість трансформації діджиталізованого обліку виданих документів та наявних у електронній інформаційній системі обліку

Вид виробничих запасів	Паперові документи або попередні інформаційні системи					Електронні документи у впроваджуваній інформаційній системі обліку				
	Документ	№	Дата	Кількість	Сума	Документ	№	Дата	Кількість	Сума

Джерело: запропоновано автором

Таблиця 3.14 – Відомість трансформації паперової оцінки за НП(С)БО 9 «Запаси» до цифрового обліку

Первісна оцінка запасів у залежності від використовуваних підходів	Оцінка згідно НП(С)БО 9 «Запаси»	Інформація у електронній інформаційній системі обліку

Джерело: запропоновано автором

Таблиця 3.15 – Відомість діджиталізації існуючої кореспонденції рахунків шляхом переведення до електронної інформаційної системи

Зміст некоректних господарських операцій	Кореспонденція рахунків згідно з законодавством				Кореспонденція рахунків у інформаційній системі обліку			
	Документ	Дт	Кт	Сума	Документ	Дт	Кт	Сума

Джерело: запропоновано автором

Таблиця 3.16 – Відомість трансформації паперової фінансової звітності або виконаної у застарілих системах обліку до нової електронної інформаційної системи

Вид запасу	За даними паперової фінансової звітності	За даними електронної інформаційної системи обліку			
		Рахунок робочого плану	Зведена відомість по рахунку	Оборотна відомість по рахунку	Фінансова звітність

Джерело: запропоновано автором

Отже, при впровадженні автоматизації обліку виробничих запасів не передбачено окремих документів, які б полегшували складання звітності. До того ж, більшість українських підприємств або досі веде паперове діловодство, або здійснює його у застарілих, або заборонених системах обліку. Тож зараз відбувається активний процес діджиталізації шляхом переведення на українські або міжнародні платформи. Запропоновані форми відомостей: відповідності обліку трансформації паперових документів до електронної інформаційної системи; трансформації діджиталізованого обліку виданих документів та наявних у електронній інформаційній системі обліку; трансформації паперової оцінки за НП(С)БО 9 «Запаси» до цифрового обліку;

діджиталізації існуючої кореспонденції рахунків шляхом переведення до електронної інформаційної системи; трансформації паперової фінансової звітності або виконаної у застарілих системах обліку до нової електронної інформаційної системи. Впровадження запропонованих форм покращить ведення обліку виробничих запасів, зменшить кількість помилок, попередить накладання штрафних санкцій, мінімізує вірогідність витрат, що значно поліпшить ефективність господарської діяльності.

3.3 Шляхи щодо удосконалення аудиту виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Метою автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів є підвищення ефективності роботи підприємства, мінімізація кількості помилок і унеможливлення махінацій [34].

Завданням анкетування є проведення опитування співробітників підприємства щодо правильності обліку виробничих запасів, що має забезпечити перевірку: наявність знайдених помилок при попередніх перевірках; коректність обраного методу вибуття запасів та його відповідність законодавству та політиці підприємства; дозвіл відпуску виробничих запасів без довіреності; використання картки складського обліку матеріалів; наявність на підприємстві наказу про облікову політику тощо [33].

Анкету перевірки виробничих запасів подано в таблиці 3.17. У програмі контролю відображені основні процедури для вирішення основних завдань перевірки. Завданням аудиту виробничих запасів є перевірка: відмінностей між електронними та паперовими документами; відмінностей між виданими покупцю документами та наявними у електронній інформаційній системі обліку; відповідності даних між електронною інформаційною системою обліку та НП(С)БО 9 «Запаси»; правильності кореспонденції рахунків шляхом аналізу некоректних проведень в інформаційній системі; відповідності інформаційної системи обліку для складання фінансової звітності в рядку Запаси.

Таблиця 3.17 – Запропонована анкета для перевірки виробничих запасів

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	Чи були помилки при попередніх перевірках?				
2	Який метод вибуття запасів використовується на підприємстві?				
	-FIFO;				
	- середньозваженої собівартості.				
3	Надходження виробничих запасів оформлюється:				
	- накладною;				
	-товарно-транспортною накладною;				
	- прибутковим ордером;				
	- актом про приймання матеріалів.				
4	Відпуск у виробництво оформлюється:				
	-лімітно-забірною карткою				
	-накладною-вимогою на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів				
	- матеріальним звітом				
5	Чи можна відпускати виробничі запаси без довіреності?				
6	Чи використовується для обліку «картка складського обліку матеріалів»?				
7	Чи використовується для взаємозв'язку складського та бухгалтерського обліку «Відомість обліку залишків матеріалів на складі»?				
8	На якому рахунку обліковуються виробничі запаси				
	-20				
	-23				
	-26				
	-28				
9	Чи є на підприємстві наказ про облікову політику?				
10	Як відображається в обліку отримання виробничих запасів від постачальника на умовах наступної оплати:				
	-Дт 201 Кт 311				
	-Дт 201 Кт 631				
	-Дт 201 Кт 361				

Джерело: запропоновано автором

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, аудитор приступає до розробки загального плану аудиту виробничих запасів. План аудиту є документом організаційно-методологічного характеру та складається з переліку робіт на основних етапах аудиту і строків їх виконання із зазначенням джерел інформації. Аудит виробничих запасів підприємства автором рекомендується проводити в кілька етапів (табл. 3.18).

Таблиця 3.18 – Запропонований загальний план проведення аудиту виробничих запасів

Етап перевірки	Процедури контролю	Докази контролю	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, планування аудиту виробничих запасів	Статут підприємства, Звіти попередніх, перевірок, накази.		
Фактичний	Інвентаризація запасів	Акт інвентаризації, опис запасів, перелік відхилень, акти перевірки		
Основний	Перевірка відповідності виданих постачальниками первинних документів з обліку надходження виробничих запасів в паперовому вигляді даним внесеним у інформаційну систему підприємства.	Журнал 3, 5 Головна книга, Баланс, Первинні документи		
Основний	Перевірка відповідності виданих покупцю первинних документів з обліку реалізації зайвих виробничих запасів (у паперовому вигляді) даним внесеним у інформаційну систему підприємства. Перевірка відповідності заповнення довідника для здійснення первісної оцінки запасів в інформаційній системі відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси». Перевірка відповідності заповнення довідника для здійснення оцінки вибуття запасів в інформаційній системі відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси». Перевірка правильності кореспонденції рахунків шляхом аналізу некоректних проведень в інформаційній системі			
Завершальний	Складання звіту аудитора.	Звіт		

Джерело: запропоновано автором

Програму аудиту виробничих запасів наведено в таблиці 3.19.

Запропоновані форми робочих документів аудитора з перевірки виробничих запасів наведено у таблицях 3.20-3.23.

Таблиця 3.19 – Запропонована програма аудиту виробничих запасів

№	Мета	Перелік процедур контролю	Критерії якості	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Впевнитись у відповідності виданих постачальниками первинних документів з обліку надходження виробничих запасів в паперовому вигляді даним внесеним у інформаційну систему підприємства.	Перевірка відповідності виданих постачальниками первинних документів з обліку надходження виробничих запасів в паперовому вигляді даним внесеним у інформаційну систему підприємства.	А, Б, Г, Є	Документальний, арифметичний, суцільний	ІС-1			
2	Впевнитись у відповідності виданих покупцю первинних документів з обліку реалізації зайвих виробничих запасів (у паперовому вигляді) даним внесеним у інформаційну систему підприємства.	Перевірка відповідності виданих покупцю первинних документів з обліку реалізації зайвих виробничих запасів (у паперовому вигляді) даним внесеним у інформаційну систему підприємства.	А, Б, Г, Є	Документальний, арифметичний, суцільний	ІС-2			
3	Впевнитись у відповідності заповнення довідника для здійснення первісної оцінки запасів в інформаційній системі відповідно до національного положення стандарту бухгалтерського обліку 9 «Запаси».	Перевірка відповідності заповнення довідника для здійснення первісної оцінки запасів в інформаційній системі відповідно до національного положення стандарту бухгалтерського обліку 9 «Запаси».	А, Б, В, Г, Д	Документальний, арифметичний, вибірковий	ІС-3			

Продовження таблиці 3.19

1	2	3	4	5	6	7	8	9
4	Впевнитись у правильності кореспонденції рахунків шляхом аналізу некоректних проведень в інформаційній системі	Перевірка правильності кореспонденції рахунків шляхом аналізу некоректних проведень в інформаційній системі	А, Б, В, Г, Д	Документальний, арифметичний, вибірковий	ІС-4			
5	Впевнитись у відповідності інформаційної системи обліку для складання фінансової звітності в рядку Запаси	Перевірка відповідності інформаційної системи обліку для складання фінансової звітності в рядку Запаси	А, Б, Г, Д, Є	Документальний, арифметичний, суцільний	ІС-5			
Критерії якості перевірки: наявність – А; правдивість – Б; права та зобов'язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

Джерело: запропоновано автором

Таблиця 3.20 – Перевірка відмінностей між виданими покупцю документами та наявними у електронній інформаційній системі обліку (ІС-2)

Вид виробничих запасів	Електронні документи					Паперові документи					Відхилення				
	Документ	№	Дата	Кількість	Сума	Документ	№	Дата	Кількість	Сума	Документ	№	Дата	Кількість	Сума

Джерело: запропоновано автором

Таблиця 3.21 – Перевірка відповідності даних між електронною інформаційною системою обліку та НП(С)БО 9 «Запаси» (ІС-3)

Первісна оцінка запасів у залежності від використовуваних підходів	Інформація у електронній інформаційній системі обліку	Оцінка згідно НП(С)БО 9	Відхилення

Джерело: запропоновано автором

Таблиця 3.22 – Перевірка правильності кореспонденції рахунків шляхом аналізу некоректних проведень в інформаційній системі (ІС-4)

Зміст некоректних господарських операцій	Кореспонденція рахунків у інформаційній системі обліку				Кореспонденція рахунків згідно з законодавством				Виправлення помилок			
	Документ	Дт	Кт	Сума	Документ	Дт	Кт	Сума	Документ	Дт	Кт	Сума

Джерело: запропоновано автором

Таблиця 3.23 – Перевірка відповідності інформаційної системи обліку для складання фінансової звітності в рядку Запаси (ІС-5)

Вид запасу	За даними паперової фінансової звітності	За даними електронної інформаційної системи обліку				Відхилення
		Рахунок робочого плану	Зведена відомість по рахунку	Оборотна відомість по рахунку	Фінансова звітність	

Джерело: запропоновано автором

Отже, вдосконалено методику аудиту виробничих запасів, яка відрізняється від існуючих систем, оскільки включає в себе такі компоненти, як анкетування, загальний план, програму та робочі документи. Запропонована методика дозволяє контролеру охопити всі аспекти обліку виробничих запасів, перевірити правильність, своєчасність та законність їх відображення в обліку, швидко виявити можливі порушення та здійснити якісний аудит.

Підсумовуючи третій розділ слід зазначити, що у ході аудиторської перевірки були виявлені певні порушення. Однак, всі вони скоєні через необачність працівників. Керівництву ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» рекомендовано провести профілактичні бесіди із співробітниками та тренінги підвищення кваліфікації для колективу підприємства.

При впровадженні автоматизації обліку виробничих запасів не передбачено окремих документів, які б полегшували складання звітності. До того ж, більшість українських підприємств або досі веде паперове діловодство, або здійснює його у застарілих, або заборонених системах обліку. Тож зараз відбувається активний процес діджиталізації шляхом переведення на українські або міжнародні платформи. Впровадження запропонованих форм покращить ведення обліку виробничих запасів, зменшить кількість помилок, попередить накладання штрафних санкцій, мінімізує вірогідність витрат, що значно поліпшить ефективність господарської діяльності.

Вдосконалено методику аудиту виробничих запасів, яка відрізняється від існуючих систем, оскільки включає в себе такі компоненти, як анкетування, загальний план, програму та робочі документи. Запропонована методика дозволяє контролеру охопити всі аспекти обліку виробничих запасів, перевірити правильність, своєчасність та законність їх відображення в обліку, швидко виявити можливі порушення та здійснити якісний аудит.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було вирішено актуальну наукову проблему, що полягає у необхідності проведення діджиталізації обліково-аналітичного процесу шляхом удосконалення автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів:

1. Проведено критичний аналіз наукової літератури щодо визначення дефініції «Виробничі запаси» у контексті бухгалтерського обліку та управління виробництвом. Він дає змогу констатувати, що вони представляють собою різноманітні матеріальні цінності, які використовуються підприємствами для виробництва продукції, надання послуг, а також для внутрішніх потреб у процесі адміністрування та виробництва. Все вищезазначене дало змогу сформувати авторське визначення цього терміну, а саме: виробничі запаси – активи, призначені для використання під час виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг та управління підприємством.

2. Досліджено форми первинних документів для ведення обліку виробничих запасів, їх законодавче регулювання та внутрішнє наповнення. Наведені відповідні рахунки та субрахунки для обліку виробничих запасів та надано їхню характеристику, відображення виробничих запасів в Балансі. Вивчено існуючі програмні застосунки для ведення бухгалтерського та складського обліку, які доцільно використовувати на території України.

3. Аудит виробничих запасів є важливим компонентом системи контролю на підприємстві. Його головна мета полягає в переконанні щодо дотримання чинного законодавства та відображення надходження запасів у бухгалтерському обліку з урахуванням їхніх джерел. Крім того, аудит спрямований на перевірку відповідності визнання активів у розрізі запасів вимогам НП(С)БО 9 «Запаси».

4. ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» – юридична особа, яка діє на принципах повної господарської самостійності і самоокупності, несе

відповідальність за результати своєї господарської діяльності та виконання зобов'язань, має самостійний баланс, рахунки в банках, печатку із своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом, веде бухгалтерський облік результатів своєї господарської діяльності відповідно до законодавства та зареєстровано згідно всіх норм та правил.

5. У своїй роботі ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» активно використовує цифрові програмні застосунки, які значно прискорюють роботу бухгалтерського відділу та надають можливість для більш легкого проведення аудиту підприємства, адже вся інформація є у швидкому та зручному доступі.

6. Проведений коефіцієнтний аналіз діяльності промислового підприємства ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» впродовж 2020-2022 роки, засвідчив про неефективне використання активів, негативну рентабельність акціонерного та власного капіталу, а також відсутність прибутку від реалізації.

7. У ході аудиторської перевірки були виявлені певні порушення. Однак, всі вони скоєні через необачність працівників. Керівництву ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» рекомендовано провести профілактичні бесіди із співробітниками та тренінги підвищення кваліфікації для колективу.

8. Для удосконалення обліку були запропоновані форми відомостей, а саме: відповідності обліку трансформації паперових документів до електронної інформаційної системи; трансформації діджиталізованого обліку виданих документів та наявних у електронній інформаційній системі обліку; трансформації паперової оцінки за НП(С)БО 9 «Запаси» до цифрового обліку; діджиталізації існуючої кореспонденції рахунків шляхом переведення до електронної інформаційної системи тощо. Впровадження запропонованих форм покращить ведення обліку виробничих запасів, зменшить кількість помилок, попередить накладання штрафних санкцій, мінімізує вірогідність витрат, що значно поліпшить ефективність господарської діяльності.

9. Вдосконалено методику аудиту виробничих запасів, яка відрізняється від існуючих систем, оскільки включає в себе такі компоненти, як анкетування, загальний план, програму та робочі документи.

Запропонована методика дозволяє контролеру охопити всі аспекти обліку виробничих запасів, перевірити правильність, своєчасність та законність їх відображення в обліку, швидко виявити можливі порушення та здійснити якісний аудит.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 21.11.2023).
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 21.11.2023).
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 01.11.2023).
4. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів : Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07> (дата звернення: 21.11.2023).
5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 21.11.2023).
6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 146. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 21.11.2023).
7. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 21.11.2023).

8. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів : Наказ від 21.06.1996 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0193202-96#Text> (дата звернення: 30.11.2023).

9. Багрій К. Л. Поняття матеріальних запасів підприємства: необхідність їх створення. *Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Економічні науки*. 2009. Вип. IV.. С. 104–109.

10. Бержанір І. А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів. *Економічний простір*. 2016. № 107. С. 161–168.

11. Бондар Ю. Робочі документи аудитора. Лід Скедьюли та програми. *Аудиторська вибірка : посібник*. Київ : ДП «ІАГ». 2017. 396с.

12. Бондаренко Н. М. Сутність та класифікація виробничих запасів на підприємстві. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2014. № 4. С. 273–281.

13. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : ЖІТІ, 2010. 618 с.

14. Василенко В. О. Виробничий (операційний) менеджмент : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2007. 532 с.

15. Давидов Г. М. Аудит : підручник. Київ : Знання, 2004. 511 с.

16. Дмитренко А. В. Економічна сутність поняття «виробничі запаси». *Економіка і регіон*. 2016. № 2. С. 149–152.

17. Економічна енциклопедія : у 3 т. / за ред. С.В. Мочерного. Т. 1. Київ : Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.

18. Живко З. Б. Словник сучасних економічних термінів. Львів : Край, 2007. 384 с.

19. Загальна інформація про ДЕБЕТ Плюс. *ДЕБЕТ Плюс* : веб-сайт. URL: <https://debet.com.ua/bukhhalteram> (дата звернення: 21.11.2023).

20. Інформація про поточний стан контрагенту ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ». *Youcontrol* : веб-сайт. URL:

https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/32111408/ (дата звернення: 21.11.2023).

21. Коваленко А. М. Бухгалтерський облік в Україні: Від теорії до практики : підручник. Дніпропетровськ : ВКК «Баланс-Клуб». 2006. 1024 с.

22. Козловский В. А. Логістичний менеджмент. Київ : Політехніка, 1999. 275 с.

23. Лавруша О. Г. Класифікація виробничих запасів на металургійних підприємствах. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. № 1. Т. 2. 2012. С. 135-139.

24. Макаренко А. П., Меліхов Є. В. Удосконалення автоматизації обліку та аудиту виробничих запасів в системі управління підприємством для підвищення ефективності господарської діяльності. *Агросвіт*. 2023. № 20. С. 37-43. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.20.37>.

25. Макаренко А. П., Телєвінова О. В. Удосконалення обліку і аудиту виробничих запасів у системі управління ПАТ «Запоріжсталь». *Економіка та держава*. 2019. № 1. С. 27–34. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.1.27.

26. Макаренко А. П., Меліхов Є. В. Документування обліку запасів за допомогою програмного забезпечення. *Перспективи сталого розвитку в умовах глобалізації в економічному, управлінському та інженерному аспектах* : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., 3-4 лист. 2022 р. Запоріжжя : ІННІ ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, 2022. С. 162–164.

27. Макаренко А. П., Панченко О. М., Бескоста Г.М. Фінансовий облік 1 : навчальний посібник. Запоріжжя : ЗДІА, 2017. 400 с.

28. Макаренко А. П., Панченко О. М., Таратута Л. В., Меліхова Т. О., Птіцина Л.А. Теорія і методика документування в обліку і аудиті для студентів ЗДІА спеціальності 6.030509 «Облік і аудит» денної та заочної форми навчання. Частина 1. Запоріжжя : ЗДІА, 2011. 196 с.

29. Меліхов Є. В., Михайлуца О. М. Створення єдиної інформаційної системи підприємства як основа діджиталізації України. *Економіка, фінанси, облік та право: стратегічні пріоритети розвитку в умовах глобалізації* :

матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., 20 бер. 2023 р. Умань : ЦФЕНД, 2023. С. 46–47.

30. Меліхов Є. В., Михайлуца О. М. Переваги впровадження єдиної інформаційної системи для керування підприємством в межах території України. *Молода наука-2023* : Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених. Т.5, 17-22 квітня 2023 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. С. 104-106.

31. Меліхова Т. О., Балашова Ю. О. Удосконалення внутрішнього аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7503> (дата звернення: 21.06.2023).

32. Меліхова Т. О., Градобік А. О. Удосконалення документування обліку та аудиту запасів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8331> (дата звернення: 03.10.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.9.

33. Меліхова Т. О., Меліхов Є. В. Розділ 9. Напрями протидії та ефективної боротьби з рейдерськими захопленнями в системі аудиту інформаційної безпеки. *Цифрова трансформація промислового менеджменту: теорія і практика* / За загальною редакцією Воронкова В. Г., Метеленко Н. Львів – Торунь: Liha-Pres. 2023 С. 464-533. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/225>.

34. Меліхова Т. О., Меліхов Є. В. Аналіз господарської діяльності для підвищення ефективності управління підприємствами у воєнний період. *Управлінські, соціальні та технологічні інновації в основі суспільного блага* : збірник тез Міжнарод. наук.-практ. конф.. 30-31 травня 2023 р. Marijampole : Marijampolės kolegija, 2023. С. 50-51.

35. Меліхова Т. О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність : монографія. Херсон : Гельветика, 2018. 632 с.

36. Мельнікова К. С. Напрями удосконалення методів і процедур аудиту виробничих запасів на прикладі макаронної фабрики. *Економічні студії*. № 1 (1). 2014. С.13-18.

37. Міжнародні стандарти аудиту. *Міністерство фінансів України* : веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu> (дата звернення: 21.11.2023).

38. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 464 с.

39. Новодворська В., Мандибур В. Первинна облікова документація – основне джерело економічної інформації. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2014. № 3. С.88-91.

40. Норд Г. Л. Особливості класифікації виробничих запасів підприємств-виробників будівельних виробів з пластмаси та металу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 10 С.122-126.

41. Подмешальська Ю. В., Зайберт Є. К. Облік виробничих запасів. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6273> (дата звернення: 03.11.2023).

42. Програми для складського обліку: обираємо українське. KeyCRM : веб-сайт. URL: <https://blog.keycrm.app/uk/programi-dlya-skladskogo-obliku-obiraiemo-ukrainske/> (дата звернення: 21.11.2023).

43. Роева О. С. Розвиток підходів до класифікації виробничих запасів на підприємствах гірничо-металургійного комплексу України. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2016. № 29. С. 163-169.

44. Савкович В. А. Моделі управління. Харків : Наука и техніка, 1986. 319 с.

45. Сиротюк Г. Методичні особливості аудиту виробничих запасів. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК*. 2015. № 22 (1). С.92-97.

46. Скрипник М. І. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2016. № 2-3(35). С.378-398.

47. Сопко В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Тернопіль : Астон. 2005. 496 с.

48. Утенкова К. О. Аудит : навч. пос. Київ : Алерта. 2011. 408с.

49. Фабіянська В. Ю. Облікова політика сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2006. №12. С.105-110.

50. Федак Л. М. Запаси підприємств: сутність та класифікація. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. № 1. С. 157-162.

51. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : Знання, 2006. 525 с.